

PLATSENS FÖRFATTARE

2018-2019

Ullias Berglund | Annie Bolmgren | Signe Brogan
Elf | Joanna Hellström | Abraham Jidah | Iza
Knutsson | Johanna Nilsson | Olivia Mollung
Josefine Persson | Hedda Ragnarsson Eriksson

SAMVERKANSPARTER

Gnosjö

Gnosjö kommun. Textonauterna. Christer Nordmark

Jönköping

Jönköpings Litteraturhus. Textonauterna. Johan Holmlund.

Tranås

Kultivera. Tranås kommun genom biblioteket, kultur- och fritidsförvaltningen och Holavedsgymnasiet.
Piratensällskapet i Sommenbygd. Piratensällskapet.
Dominic Williams. Freke Råihä. Jonas Ellerström.

Projektledning: Region Jönköpings län

ISBN: 978-91-986000-0-1

© Texter: Författarna

Formgivning: Region Jönköpings län

Tryck: Åbergs tryckeri, 2020

PLATSENS FÖRFATTARE

2018-2019

INNEHÅLL

TRANÅS 2018

Joanna Hellström

Fiskafänget (eller misslyckandet att ha ihjäl min make) 8

Ullias Berglund

Bombi Bitt på poesifestival 14

GNOSJÖ 2019

Johanna Nilsson

Gnosjös trädgård 26

Annie Bolmgren

Gnosjöandan 28

JÖNKÖPING 2019

Olivia Mollung

Jag älskar att älska dig 38

Jesper och Anna-Lena 40

Signe Brogan Elf

Sjömonstret 43

Abraham Jihad

The Sonnet That Isn't A Sonnet 50

Josefin Persson

Namnlös 51

TRANÅS 2019

Iza Knutsson

Eli och Edvin 66

Tranås den 15 maj 2021 68

Hedda Ragnarsson Eriksson

Tjugotalets Tranås och några hen jag mötte där 72

Bombi Bitt i Stockholm 75

FÖRORD

Av Peter Nyberg

Projektlezare för Platsens författare och utvecklare litteraturen som konstform i Region Jönköpings län

I kartläggningen *Mellan bildningsförakt och litteraturpassion* (2017) undersöks bland annat möjligheterna att skriva på fritiden för ungdomar. Här berättas att ungdomar ju högre upp i utbildningssystemet de kommer allt mindre ägnar sig åt gestaltande skrivande. Betygskriterierna på högstadiet och i än högre grad på gymnasiet premierar andra former av skrivande, som inte baserar sig på lust utan på funktion. Samtidigt ges få möjligheter för ungdomar i samma ålder att skriva på fritiden. En analogi görs med idrotten: Fotbollsspelaren har sin hemvist i fotbollslaget och ingen inbillar sig att hen ska nå elitnivå utan tränare, enbart genom att delta i skolans gymnastikundervisning. Men var finns de skrivandes hemvist, deras lag och deras tränare?

Ett annat fynd i kartläggningen är att det finns få skrivande förebilder i länet, de allra flesta av författarna som slår igenom flyttar till miljöer där deras kvaliteter uppskattas och slipas ytterligare. Inte heller de klassiska författarskap som finns i länet används som förebilder för skrivande. Ofta på grund av fördomen att klassikerna är för tråkiga för unga.

Platsens författare är ett försök att ge unga skrivande hemvist och professionella förutsättningar att under tre sommarveckor ägna sig åt sin konstform. De får efter att ha ansökt med en personlig text utmärkelser: Tranås författarstipendium i Fritiof Nilsson Piratens anda, Gnosjöandans författarstipendium och Jönköpings författarstipendium.

Stipendierna innebär att ungdomarna erhåller en plats att skriva på och en professionell författare eller skrivarcoach som läser och pratar med dem om deras texter. De två första åren har tidningar, radio och teve besökt ungdomarna vilket gett dem ytterligare tillfällen att verbalisera vad som händer i deras skapande, hur den konstnärliga skrivprocessen ser ut för just dem.

Motprestationen innebär att ungdomarna dels ska skriva på sitt personliga projekt men också att de ska reagera genom skrift på äldre författarskap på orten. Fördomen att Piraten skulle vara för tråkig för ungdomar blev avfärdad under pilotprojektet 2018. Ungdomarna reagerade genom att byta perspektiv i Fritiof Nilsson Piratens berättelser – vad skulle hända om Bombi Bitt var tjej? frågade sig Ullias Berglund. Vad om novellen ”Fiskafänge” berättades från hustruns synvinkel? undrade Joanna Hellström. Genom de ungas berättelser görs den klassiska författaren angelägen.

För att säkra kvaliteten i det skrivna fanns redan från början professionella författare och skrivpedagoger med. Freke Rähä ledde tillsammans med walesiska poeten och förläggaren Dominic Williams ungdomarna i Tranås det första året, Jonas Ellerström och Dominic Williams det andra. Camilla Mollung undervisar i och utvecklar kurser i kreativt skrivande vid Jönköping University och har tagit hand om Gnosjö och Jönköpings stipendiater 2019.

Som en följd av upplägget finns i *Platsens författare 2018-2019* texter i flera olika genrer – modern poesi, ett litterärt reportage, en sonett och traditionellt uppställda noveller – vilka är alster från det egna skrivandet eller reaktioner på gestaltningar av Fritiof Nilsson Piraten, Ulla Olin, Mian Lodalen, Johan Holmlund och Eva Holmquist. Samt av Gnosjöandan.

Nöjsam läsning!

TRANÅS 2018

FISKAFÄNGET

eller misslyckandet att ha ihjäl min make

Av Joanna Hellström

Mitt namn är Elisa Lund och jag är gift med den vidrigaste man ni kan föreställa er. Just nu ligger han bredvid mig i sängen och drar långa, tunga timmerstockar. Hans enorma buk flyttas upp och ner för varje andetag han tar och hans flottiga, korpsvarta hår ligger utspritt över kudden. Den vanvårdade, frodiga mustaschen hänger ner över läppen och fladdrar lätt när han andas ut och in. Blotta tanken på att han snart kommer att vakna får mig att rysa av obehag.

Han heter Lund, dock kallas han för Vricklund av alla i byn. Hans korpulenta kroppsbyggnad och galna sinne har resulterat i att alla i hans närhet är rädda för honom. Vrickade Lund. Vricklund. Mitt liv tillsammans med honom består av att jag går upp varje morgon och gör mina sysslor. Alltid under sträng övervakning.

Mina tankar vandrar ofta tillbaka till dagen då vi gifte oss. Jag var bara 16 år, fortfarande ett barn. I min naiva villfarelse trodde jag att han skulle bli min räddning från mitt tunga arbete som piga. Snart skulle jag dock inse att ett liv i pest bara hade bytts ut mot ett liv i kolera. Redan från första dagen visade han tydligt att han ägde mig, att jag var hans lilla ägodel. Det är flera män som har försökt rädda mig från hans våld men ingen har lyckats. En av männen slog han sönder och samman så pass att han bröt båda benen och

blev sänsliggandes i flera månader. Ingen kan besegra Vricklund. En gång såg jag vädjande åt en mans håll, det gör jag aldrig om.

Idag är det en stor dag för Vricklund. I dag, eller snarare i natt, ska det ut och fångas fisk. Förstås inte på lagligt vis. Den ska fångas i någon annans göl - enligt Vricklund smakar stulen fisk bäst. Jag tassar ut i köket för att förbereda dagens åtaganden. Kaffe ska kokas, smörgåsar ska bredas och brännvin och bier ska tappas upp i flaskor. Det är redan fruktansvärt varmt så här tidigt på morgonen. Den här sommaren kommer att gå till minne som den hetaste och torraste sommaren på år och dagar. Männens halsar bier i kopiösa mängder så det är bäst att packa ner rejält med dricka. Svetten lackar i pannan och det rinner floder längs min rygg redan innan jag hunnit halvvägs med mina bestyr. Det här kommer att bli en särskilt ansträngande dag.

Vricklund tillsammans med Eli, Bombi Bitt och Jöns Pumpare samlades i tornkammaren tidigare under dagen och mot kvällen när jag har slutfört mina sysslor anländer jag med matsäckskorgen. Jag smyger in och sätter mig på huk innanför dörren. Där inne är det om möjligt ännu kvavare än ute i sommarkvällen, det går knappt att få någon luft. Jag flämtar till men försöker att vara så tyst som möjligt och sitta så still jag bara kan med blicken i golvet. Det är viktigt att inte se på de andra männen i rummet. Inte ens pojkarna Bombi Bitt och Eli är tillåtna att titta åt. Så lite som ett vänligt, oskyldigt leende mot någon av dem skulle göra Vricklund fullkomligt rasande. Stämningen är dock uppsluppen i tornkammaren, Vricklund är på sitt allra bästa humör och hade gjort stor entré tidigare under dagen. När Vricklund var glad, var alla andra glada. De små pojkarna passade upp på honom som om han vore kunglig. Sådan vördnad, eller kanske snarare skräck, hade man inför Vricklund.

Klockan är strax efter halv tio och det sista tåget har just avgått. Det är nu dags att bege sig av mot vattnet. Som i ett fackeltåg börjar vi vandra med

varsin signallykta från järnvägen i handen. Självfallet går Vricklund längst fram i ledet, något annat vore otänkbart. Därefter följer Jöns Pumpare bärandes på tomkorgarna i ett torn på sin rygg. Efter honom går jag med matsäcken och Eli och Bombi Bitt går längst bak och släpar den tunga biersäcken. Vägen är torr och det knastrar dött under fötterna där vi går, ett och annat stön och stänk hörs från ledet. Det vi bär på är tungt och våra strupar får knappt luft i den varma, kvava senkvällen. Det är mörkt, månen syns inte till denna speciella kväll. Plötsligt hoppar alla till då Vricklund öppnar sitt gigantiska gap och vrålar ut i sång med den djupaste basröst. Mina trumhinnor plågas av denna vedervärdiga stämma. Kan han inte bara vara tyst för en gångs skull?

Då vi har gått i ungefär en halvtimme blir Jöns Pumpare och Vricklund osams om var vi ska gå. Jöns vill gå genom Swansons men Vricklund anser att vi borde gå mot Hallarna istället. Vricklund har en plan; han ska stjäla så mycket fisk han bara kan och tömma ån. Självklart slutar det med att Vricklund får sin vilja igenom, som vanligt. Väl framme vid Hallarna börjar Vricklund genast styra och ställa med hur dämmningsarbetet ska gå till. Ingen kommer undan; alla blir tilldelade en order. Bombi Bitt och Eli skär ut torvkakor i Swansons äng som jag sedan bär till fördämningen där jag staplar dem i en hög. De är oerhört tunga och jorden från dem lossnar och faller ner över min klänning så den blir alldeles fläckig. I ögonvrån ser jag diskret på när min make och Jöns bär stora, tunga stenar som de sedan placerar som en stenkista tvärs över ån. Trots mörkret kan man se hur svetten forsar ned som ett vattenfall för Vricklunds panna och samlas i hans tjocka mustasch. Jag blir äcklad av synen och tittar bort.

Vricklund visslar till på mig för att jag ska komma och hämta säcken de fyllt med kräftor. Jag springer fram så fort jag kan och hämtar säcken för att sedan springa tillbaka och hålla ut innehållet i korgarna. Jag är så oerhört

trött på att alltid göra som Vricklund säger men jag vet vad som händer ifall jag säger emot honom. Efter ett tag när de har börjat fånga fisk kastar de upp fångsten på stranden där jag tar emot den beredd med Vricklunds kniv. Ett snitt i nacken och ett i buken, inälvorna rinner ner i gräset. Mina armar är helt täckta av blod. Om de ändå hade vetat att jag föreställer mig att det är Vricklund jag snittar. Med all min koncentration och inlevelse skär jag upp fisken och börjar så småningom ignorera min omgivning.

“Bier!” Jag vaknar till från mitt dagdrömmande av att Vricklund ropar på mig, han vill att jag ska hämta bier åt dem alla. Jag skyndar bort med några flaskor till männen där de sitter på ett par stenar vid ån. Det är dags att börja förbereda maten nu. Jag börjar samla torra grenar och rötter för att kunna göra upp en eld ute i ängen. Jag dukar upp matsäcken i gräset, jag kokar kräftor och kaffe. Måltiden kommer bestå av svart bröd, smör, rökt fläsk, nykokt abborre och kräftor. Med en gest signalerar jag åt de andra att det är klart.

Solen börjar gå upp bakom de höga träden, ännu en dag är på väg. Nu är det dags att bege sig av mot Norrgölen, det är nämligen där Vricklund ska försöka fånga hornålen. Det är den främsta anledningen till att vi kom hit från första början. Han bestämmer sig för att gå dit själv, vi andra får stå kvar och bevaka. Norrgölen ligger mörk och full med vatten, trots den svåra torka som rått. Med treudden i högsta hugg stegar Vricklund ut i det kol-svarta vattnet och det tar inte lång tid innan det når hans axlar. Plötsligt är det som att någonting drar i honom. Han försvinner ner under vattenytan och det enda som syns av honom är några bubblor. Mitt hjärta börjar slå snabbare och snabbare i takt med hoppet om att Vricklund ska försvinna och inte komma tillbaka..

“Han kan väl inte drunkna?” väste Jöns Pumpare.

“Han dör inte.” Det är de första och med stor sannolikhet enda orden som

kommer ut ur min mun under hela den här utflykten. I ögonvrån ser jag hur de andra männen försiktigt sneglar åt mitt håll, de var inte beredda på att få höra mig tala. En känsla av uppgivenhet som så länge varit begravd djupt inom mig kom plötsligt upp till ytan. Det är inte en nyhet för någon här att Vricklund behandlar mig illa, däremot har ingen någonsin fått höra mig yttra någonting angående det tidigare. Egentligen var det ju inte ett direkt yttrande om hur jag känner angående min situation men det gick ändå att höra på tonläget i min röst att någonting inte riktigt är som det borde. Visst hade jag dessutom rätt - Vricklund dör inte.

Jag sluter mina ögon och drömmer mig bort, bort till en värld där Vricklund inte finns och jag är en självständig kvinna. En tanke som aldrig kommer bli verklighet. Jag hör knappt de flås och stön som Vricklund ger ifrån sig. Aldrig verklighet, upprepas gång på gång i mitt huvud.

“Min kniv! Min kniv!”

Om inte ... tänker jag för mig själv, böjer mig snabbt ner och drar fram kniven och börjar springa. Mitt hjärta bultar som om jag redan sprungit en mil. Jag siktar mot bröstet. På grund av Vricklunds och ålens hastiga rörelser träffar den dock hans vänstra axel. Ett högt skrik och ett hårt slag senare ligger jag på rygg på ängen. De andra springer fram och Vricklund sätter sig upp på knä. Besvikelsen som jag känner inom mig när jag ser att Vricklund sätter sig upp går inte att förklara. Ett sådant misslyckande. Jag hade min chans. Jag misslyckades.

“Du gjorde det med vilje, neka det inte Elisa. Du siktade på mig. Men kom ihåg att jag inte dör av kötsår.”

Det enda jag kan få ut är ett tystlåtet, lite bittert skratt. Jag ligger kvar i gräset och ser upp mot himlen en lång stund medan de andra försöker åtgärda Vricklunds blödningar.

“Kvinna.”

Jag sätter mig upp i gräset och ser på min make.

“Jag förlåter dig för din synd. Packa ihop sakerna nu så vi kan komma härifrån.”

Jag gör som han säger och vi börjar vandra hemåt, denna gången som ett led på bredden istället för på längden. Allt var precis som vanligt.

KUMBI KOTT OCH JAG PÅ POESIFESTIVAL

Av Ullias Berglund

Min vaggga vaggade i Tranås, precis norr om den småländska trollskogen. Elva år senare bor jag fortfarande kvar. Min mamma är uppskattad som kommunalråd i staden. Hon har haft höga förväntningar på mig ända sedan jag var liten, men jag, jag är en besvärlig dotter.

För det första är jag bästa vän med Kumbi Kott. Hon är ett par år äldre än mig, men ska också börja i sexan efter sommaren. Hon är en sådan person som bryter mot fler regler än vad jag kan räkna upp: Hon har på sig samma flanellskjortor och blåjeans ända tills de slits sönder. Hon klipper håret själv med en kökssax, strax ovanför axlarna så att frisyren står ut som en röd lejonman. Hennes byxfickor är fulla av stulna småsaker som "kan vara bra att ha" och hon är redan stark som en vuxen kvinna.

Alla barn i Tranås vet vem hon är, men nästan ingen vågar prata med henne. Att jag kan kalla den stackars bannlysta Kumbi Kott för min vän är nog det största som har hänt i mitt liv. Den som inte förstår min stolthet, har aldrig varit barn.

Under terminerna knyter jag mina skosnören och traskar till skolan varje vardag, men sommaren tillhör Kumbi Kott och mig. Då springer vi bredvid kalvar i kohagar, klättrar på skoltak och hoppar över mosstäckta helvetesgap. För oss finns inga klockor, inga broar som är för trasiga eller dörrar som är omöjliga att öppna.

Ibland är vi mer stillsamma. Det här är en sådan kväll. Det är svalt och

molnigt och vi hänger i Ekmarkspark. Kumbi Kott hänger faktiskt, bokstaveligt talat. Hon har klättrat upp i ett knotigt träd och dingar i knäveckan från en gren, högt där uppe. Jag sitter nedanför och bryter isär en pinne. Smådelarna kastar jag i parkens bäck. Den är nästan uttorkad, så om jag kastar tillräckligt många pinnar kommer jag kunna stoppa vattenflödet.

“Det är en sekt där borta”, säger Kumbi Kott och pekar mot området på andra sidan Svartån. Jag reser mig, men ser bara buskar.

“De sitter i en ring och delar med sig av magiska ramsor”, fortsätter hon.

Jag slänger iväg resten av pinnen i bäcken, tar tag i trädets lägsta gren, spänner armarna och sparkar ifrån. Det bränner i kinderna när jag klumpigt faller ner på marken igen, men efter nästa försök är jag uppe i trädet.

Härifrån ser jag också människorna. Det är helt klart en sekt. De har på sig skjortor eller blusar i somriga färger och sitter i gräset på den öppna plätten, där det brukar växa krokus och snödroppar på våren.

Kumbi Kott klättrar ner till samma höjd som mig. Grenen jag står på gungar till när hon kikar fram över min axel.

“Ser du skrivblocken de håller i?” säger hon lågt. “Ser du sjalen som den där lilla farbrorn har på sig? Den ser konstig ut. Den kan inte vara härifrån.”

“Den har säkert krafter som kan få honom att byta utseende, eller nåt”, viskar jag.

“Kom!” väser Kumbi Kott och mitt hjärta slår några snabbare slag. När jag svingar mig ner efter henne kan jag inte låta bli att le. I skolan säger de att jag lever ett låtsasliv, men de kunde inte ha mer fel. Allt är på riktigt när jag är med Kumbi Kott. Även sådant som är på låtsas blir verklighet.

Vi agerade inte en sekund för tidigt, för precis när vi smyger fram bakom buskarna reser sig gruppen och börjar gå bortåt, in mot stan. Kumbi Kott och

jag springer över träbron som går över ån, men sedan saktar vi ner och håller avstånd. De främmande människorna går förbi macken och upp på Storgatan. Några av dem knuffar på varandra, som om de vore retsamma barn.

Storgatan kantas av höga lindar på båda sidor om vägen. Vi gömmer oss bakom ett av träden när sekt-gruppen fortsätter mot övergångsstället. Min blick fångas av ett rödmålat café med en gigantisk uteservering, som ligger på andra sidan gatan. Det sticker ut mot resten av Storgatan, som består av kantiga stenbyggnader och uteserveringar som har trängts in på trottoaren.

Jag har aldrig varit inne i det röda caféet, och säkert inte Kumbi Kott heller. Hon säger att hon inte trivs på sådana prydliga platser.

Från gömstället ser vi att en banderoll har satts upp över uteserveringens ingång.

“Vad står det?” säger jag, som inte tog med glasögonen idag.

Kumbi Kott sträcker fram huvudet och kisar.

“Poesifestival. Tjugotredje till tjuugoåttonde juni”, läser hon. “Skummisarna är säkert på väg dit!”

“Poesi ...”, mumlar jag. Jag smakar på ordet. “... Poeter.” Det känns definitivt skumt.

Mycket riktigt svänger främlingarna till vänster efter övergångsstället. Som en enad trupp träder de in under banderollen. Vi skyndar oss över gatan och trycker oss mot huset som ligger granne med caféet. Försiktigt kikar vi fram bakom hörnet och ser att gruppen går in i caféet. Jag andas ut av besvikelse. Dit in kan vi inte ta oss utan att bli upptäckta. Jag tittar frågande på Kumbi Kott. Hon tar några steg tillbaka och kniper ihop munnen.

“Vi väntar ut dem”, föreslår hon. “Okej?”

“Visst”, säger jag, och ler oskyldigt till en barnfamilj som passerar oss.

Jag tittar bakom hörnet igen och hittar direkt ett gömställe att speja från. Uteserveringen kantas främst av grannhusen, men också av en väl-

klippt häck. Den verkar finnas där bara för att vara fin. Jag hukar mig, gör mig så smal jag bara kan och slinker in i glipan mellan väggen och häcken. Kumbi Kott hänger på.

Och sedan sitter vi där, hopkurade och tysta. Vi hittar varsitt titthål i häcken och iakttar människorna som rör sig över gården. Det är inte en enda person som slår sig ner på de vita fällstolarna som omgärdar borden. Alla går raka vägen in i caféet. De flesta har somriga klädnader eller ljusa skjortor, men andra passar inte alls in i sektens utseende. En person har svart luvtröja och blått hår som står åt alla håll. En annan har med sig en barnvagn utan barn. Hen stannar upp och rättar till sin lila topphatt innan hen kliver in i lokalen. Jag flinar mot Kumbi Kott och hon nickar imponerat. Hon tycker om hattar.

Mitt emot oss, på andra sidan av uteserveringen, finns en låg stenmur. Plötsligt inser jag att en tant sitter på muren. Jag har ingen aning om hur länge hon har suttit där. Hennes grönbrokiga bomberjacka och ljusgrå, pösiga byxor smälter liksom in i bakgrunden. Det lockiga håret som hänger för ansiktet är också grått, och händerna är lika vita som fällstolarna. Intill hennes tantskor ligger en svart tygväska och i knät har hon en anteckningsbok. Är det ännu en poet?

Jag iakttar hennes rörelser. Hon sneglar på människor som går förbi och låter en penna fara fram över skrivboken. Ibland vänder hon blad efter bara någon minut.

Med ens tittar hon upp och ser rakt mot mig och Kumbi Kott. Jag rycker till. Tanten fortsätter stirra på oss, som om hon kan se igenom häcken. Hon höjer handen och gör en gest som signalerar att vi ska komma fram. Jag fuktar läpparna och tittar på Kumbi Kott. Hon har också sett tanten.

“Varför inte”, mumlar hon, och vi tar oss ut från gömstället och in under den stora banderollen.

“Hej på er, barn”, säger tanten när vi kliver fram. Hon låter lite som min morfar. Vanlig och vänlig. Inte alls så mystisk som hon ser ut.

Jag sneglar på hennes skrivbok, men hon visar upp den självmant. Sidorna är fyllda med bläckmeningar, för spretiga för att jag ska kunna läsa dem, och en massa klotter i marginalerna. Jag hinner se både illustrationer av människor, som personen i topphatt, och stilleben, som äppelskruttar och en penna.

“Tycker ni om berättelser?” frågar hon, men väntar inte på svar innan hon fortsätter: “Ta den här pengan och köp en kaffe till mig.” Hon nickar mot caféet. Kumbi Kott och jag möter snabbt varandras blickar och rusar dit. Men jag struntar i sekten. Nu vill jag höra vad tanten har att berätta, och Kumbi Kott verka tänka likadant.

Vi är snart tillbaka med en kopp kaffe, svart som natten. Jag räcker Kumbi Kott ena halvan av en havrekaka som jag snodde från disken när kassören vände ryggen till. För att inte tanten ska hinna bli avundsjuk tuggar jag i mig min halva direkt.

Tanten sänker rösten, så vi slår oss ner på varsin sida av henne och lutar oss framåt.

“Tranås var en vanlig, nästan poesi-fri stad förr i tiden”, börjar hon och blåser lätt på kaffet. “Vad jag vet så fanns det bara en poet i staden, men hon var rätt så känd. Hon skrev mycket, och var politiskt aktiv också. Ganska omtyckt var hon. Hon hade ett barn som hette Birk, och han hade en kamrat som var något år äldre.”

Tanten tar en första, försiktig sipp på kaffet. Hennes händer darrar lite, så som jag har märkt att de ofta gör på äldre personer.

“En vårdag skulle de båda vännerna sova i skogen tillsammans. Hajka, kanske ni skulle kalla det. Birk bad sina föräldrar om matsäck och filt och på fredagen sa han hejdå. Föräldrarna hade ingen aning om att det var sista

gången de skulle se honom. Barnen skulle bara gå till en skog i närheten, där de hade varit många gånger tidigare.

Solen gick ner och upp igen. Regnmolnen började dra in, men barnen kom inte tillbaka till lunch på lördagen. De kom inte till middagen heller, fastän de var kända för att tycka om mat. På kvällen gick Birks familj ut och ropade och letade, men de fann inte ett enda spår från barnen.”

Tanten tar stora klunkar av kaffet. Sedan hostar hon till och jag håller andan en stund, för att inte andas in hostbaciller. Kumbi Kott har som vanligt satt sig i en underlig ställning – den här gången med benen i kors och hela överkroppen lutad åt sidan, som om hon leker med gravitationen – men hon väntar tålmodigt på fortsättningen av historien.

Tanten öppnar munnen igen.

“Tre dagar senare kom Birks kamrat tillbaka, ensam och utmärglad. Hon verkade ha drabbats av minnesförlust och man fick aldrig veta vad som hade hänt med Birk. Men det gick ett rykte om att det var kamraten som bar skulden för hans död. Hon var föräldralös och hade ett ganska knepigt liv, så fördomarna gick det tätt om.

Birks föräldrar var i alla fall förkrossade och mamman kunde inte tänka på någonting annat än sitt förlorade barn. Hon skrev dikt efter dikt om samma sak och till slut orkade folk inte läsa dem längre. Så för att byta fokus bestämde hon sig för att fixa en poesifestival här i stan. Hon jobbade hårt och trots kort varsel blev det en stor succé.”

Tanten gör en konstpaus och stirrar ner i sin halvtomma kaffekopp. Jag sneglar på Kumbi Kott. Hon gnager på en kvist som hon tog med sig från häcken. Jag hoppas att den inte är giftig.

När tanten fortsätter berätta har hon sänkt tempot.

”Familjen flyttade härifrån nästa år och kom aldrig tillbaka. De ville väl börja om på nytt i någon annan stad, men poesifestivalen hade redan blivit en

sommartradition i Tranås. Nu är den inte lika stor som förr, men den lockar fortfarande hit många lustiga typer.

Och det sägs ...” Tanten sänker rösten ännu mer och sluter ögonen. “Det sägs att Birks kamrat kom hit ibland när festivalen höll på. Speciellt på natten brukade hon stryka omkring här bland borden. Ingen vet varför. Hon hittade aldrig på några märkbara hyss, men man aktar sig ändå från att gå hit ensam när husen har släckt sina lampor.”

Hon tystnar och slår upp ögonen igen.

“Lever hon fortfarande?” viskar Kumbi Kott.

Tanten sträcker på sig och skrattar högt. Den slutna ringen bryts och jag blir plötsligt medveten om omgivningen igen. Människor går ut från caféet i små klungor. De ser ut att vara på väg någon annanstans. Jag känner igen farbrorn med sjalen, men han är nu utan sjal och ser helt normal ut. Inte alls spännande.

“Vem vet”, säger tanten. Hon rycker på axlarna och ger oss ett överlägset leende. Jag får en liten klump i halsen och är inte längre säker på att hon liknar min morfar.

“Hon var precis lika gammal som mig, så om hon också har hälsan i behåll borde hon vara livs levande. Säg till mig om ni ser henne. Ni känner igen henne på att hon alltid går omkring med ett rep i fickan, precis som HC Andersens.

Seså, barn, klockan tickar”, säger hon sedan och låter det fullklottrade skrivblocket glida ner i sin tygväska. Hon klappar mig på axeln och armbågar Kumbi Kott när hon reser sig. Vi flyger upp vi också, och jag springer in i caféet med den tomma kaffekoppen. När jag kommer tillbaka är tanten borta och Kumbi Kott står på muren och stretchar. Hon gäspar och ramlar nästan in i en stol när hon hoppar ner igen.

“Har kvar Redbull hemma, vill du med?”

“Sorry, hade velat, men jag måste hem nu”, svarar jag dystert. “Men vi går väl hit i natt? Och kollar läget?”

“Absolut”, säger hon och gör en grimas som får hennes fräknar att dansa. Hon biter sig lätt i underläppen, som hon brukar göra när hon fylls av förväntan. “Möts vid Baronens halv tolv.”

Hemma luktar det mat. Min bonuspappa har gjort potatismos och fyllda paprikor. Jag äter en hel och sedan läser jag två gamla Kalle Anka-tidningar och testar min ficklampa. Den fungerar. Jag laddar mobilen också, trots att jag nästan aldrig använder den. Kumbi Kott är min enda vän och hon har varken internet eller pengar på sin mobil. Sedan läser jag ännu mer Kalle Anka.

Klockan tio plockar jag upp vindjackan, som jag slängde på golvet när jag kom hem. I vänstra fickan stoppar jag mitt lilla multiverktyg och i den andra lägger jag ficklampan. Lampan går inte ner lika enkelt som vanligt. Ligger det något i vägen? Jag sträcker ner handen och drar fram ett hopvikt papper. Det måste ha legat där sedan jag var ute, utan att jag märkt det. På utsidan är pappret tomt. Jag vecklar upp det och möts av svart klotter i spretande bläck. Det är en teckning.

Det är en teckning av Kumbi Kott och mig.

Gåshuden sprider sig över mina armar som om den vore en kall sjukdom.

”Mamma!” försöker jag ropa, men ordet fastnar i halsen. Ut ur munnen kommer bara ett väsande och för en sekund känns som om jag kommer kvävas.

Jag tar ett djupt, hackigt andetag och sjunker ner på sängen utan att slita blicken från teckningen.

I bakgrunden syns caféet där vi var idag. Jag känner igen formen på fönstren och den lilla verandan. I förgrunden finns bara en bred axel och en

rufsig frisy, men det ska helt klart föreställa Kumbi Kott bakifrån. Och mitt i bilden hänger jag i ett rep från en lyktstolpe. Jag har ingen mun, ögonen är bara två stora prickar och skorna på bilden liknar inte mina gympaskor, men annars ser personen på bilden precis ut som jag. Armarna hänger livlösa och mina ben ser långa ut.

Det står ett datum i ett av de övre hörnen: Tjugosjunde juni. Jag har för mig att det bara är den tjugosjätte idag, men är inte helt säker. Måste kolla almanackan.

Jag ställer mig upp så hastigt att det snurrar i skallen. Jag kniper ihop ögonen tills det slutar och när jag tittar igen står jag framför fönstret. Min suddiga spegelbild stirrar på mig. Det är mer än en timme kvar tills jag ska möta Kumbi Kott, men mörkret har redan fallit.

GNOSJÖ 2019

GNOSJÖS TRÄDGÅRD

Av Johanna Nilsson

I de djupa småländska skogarna, finns det en ande.

Den har bott där längre än någon människa, och tar hand om sin trädgård av träd.

I de djupa småländska skogarna, finns det nu ett samhälle.

Vakad över av anden, som tar hand om sin trädgård av hus.

Anden tar hand om och uppmuntrar varje människa.

Så att de kan växa till sin fulla potential.

Precis som träden i andens förra trädgård, är alla människorna länkade.

Med rötter som sträcker sig bakåt och nya grenar sammanflätade.

Precis som träden i andens förra trädgård, är alla människorna olika.

Där varje människas kunskaper ger perspektiv och färg.

Anden vill att varje person ska sträcka sig efter solen.

Så att de kan växa tillsammans mot framtiden.

För

En trädgård utan växter är inte en trädgård.

Ett samhälle utan människor är inte ett samhälle.

Anden ger människorna grunden
till att kunna lösa vilket problem de än stöter på

och få Gnosjös trädgård att fortsätta blomstra.

GNOSJÖANDAN

Av Annie Bolmgren

Gnosjöandan. Ett mytomspunnet uttryck om inställningen hos människor och företag i Gnosjöregionen. Det har skrivits spaltmeter om de många, lyckosamma industrierna i Gnosjöregionen; reportage och böcker om de ambitiösa företagarna och det unika samarbetet och hjälpsamheten i bygden. Men många har också spått Gnosjöandans död när industrierna gått sämre och ekonomin varit svag. Men personligen tror jag inte att Gnosjöandan skulle kvävas om företagen skulle gå sämre, för inställningen lever inte bara där; Gnosjöandan finns överallt och på andra sätt i regionen. Second hand-butiken med 160 ideellt arbetande pensionärer, Gnosjötraktens ridklubb med "Gnosjöandans budord" uppsatta i klubbhuset och Gnosjö Global, en välgörenhetsorganisation som hjälper människor i Kenya, är några exempel på vad den berömda andan varit med och åstadkommit även utanför industrierna.

Ett ovan nämnt exempel på Gnosjöanda är Gnosjö Hjälper med sin berömda Second hand-affär i Gnosjö centrum. Butiken ligger många varmt om hjärtat; inte minst de närmare 160 "anställda" pensionärerna, däribland min egen mormor, som med nöje sätter på sig de röda skjortorna för att arbeta i affären någon gång varje månad. De jobbar alla helt gratis och är, många sin höga ålder till trots, ambitiösa och duktiga på sitt jobb. Vid mitt besök i butiken träffade jag bland annat Helena bakom smyckesdisken där hon visade upp mängder av vackra ringar och örhängen - många för fem kronor styck.

Jag träffade även den 79-årige butikschefen Matts Leander, som utifrån

egen erfarenhet efter ett liv i Gnosjö kunde berätta om regionen, dess Gnosjöanda och Gnosjö hjälper för mig. Det för Gnosjöandan typiskt hårda arbetet och ambitionen att ge god kundservice har han levt med sedan unga år när det var tidiga mornar och sena kvällar i mataffären Leanders som Matts far ägde och drev. Idag heter den ICA. För Matts är Gnosjöanda förutom det hårda arbetet också ett unikt samarbete, att man hjälps åt och inte i första hand konkurrerar med varandra. Gnosjö hjälper är en del av Gnosjöandan, både genom ambition och samarbete. När Matts skulle starta upp verksamheten Gnosjö Hjälper fick han höra utifrån att det inte skulle gå; inte på så små orter! Men trots att många tvivlade gav sig Matts inte. Med en blandning av folk från kyrkor och företag (möjligen en något ovanlig ensemble men typiskt Gnosjö) sattes en styrelse ihop, och dessa leder än idag den nu rikskända Second Hand-butiken som folk reser i timmar för att komma till och sedan köar utanför långt innan öppning.

I mitt samtal med Matts var han noga med att understryka att Gnosjöanda inte är tur. Lyckosamheten som syns på så många håll är ett resultat av att människor vill åstadkomma något och är beredda att jobba hårt för det. Han skojade om att "I Gnosjö är man aldrig ledig", och nog ligger det något i det. Pensionärer i Gnosjö jobbar inte bara på Second Hand. Det arbetas även för fullt i Gnosjö Hembygdsförening, en förening som sköter om Töllstorps industrimuseum, som på anor från forna tider. Här snurrade vattenhjulen för fullt på 1700-talet för att dra järntråd, något som kom att ge arbete till många och på så sätt rädda många invånare i trakten i en tid av missväxt och karghet. I gamla böcker om Gnosjö sägs det att i en tid långt tillbaka – då Gnosjö hade omkring 700 invånare - så fanns det inte en enda manlig person som inte sysslade med tråddragning. Idag är tråddragerierna färre, men nog händer det att de fortfarande snurrar på det levande industrimuseet uppe i Töllstorp. Många är de pensionärer som är inblandade i det arbete som sker

bland vattenhjul och verkstäder vid det naturskönt belägna industrimuseet. Jag träffade två av dem för en intervju: Kurt och Stina Gabrielsson. De är båda engagerade i hembygdsföreningen. Kurt, som tidigare under 18 år varit ordförande i föreningen fixar, guidar och donar, medan Stina oftast städar eller hjälper till att baka "lunsar", smålandskringlor, inför exempelvis Vattenhjulens dag, en dag i augusti då de gamla hyttorna väcks till liv under god publiktillströmning. I stil med Matts Leanders fras "i Gnosjö är man aldrig ledig" så har Kurt ett eget uttryck, nämligen "många järn i elden". Det stämmer på Kurt, såväl bildligt som bokstavligt talat. När han inte jobbar inom hembygdsföreningen så smider han i sin egen lilla smedja. När Kurt gick i pension bestämde han sig nämligen för att ta upp det smide som hans förfäder arbetat med. Han startade företaget Kurts Smide och idag finns hans ljusstakar och andra föremål i många hem, särskilt i bygden. Och smedjan, den står mitt i Gnosjö, nära Kurts hem och jämte sin sons företag. Kurt flyttade med sig den dit förra året när det var dags för honom och Stina att flytta från huset in till en mer centralt belägen våning.

Ännu en plats som precis som Töllstorp säger mycket om Gnosjöandans historia är Hylténs industrimuseum, en fabrik från 1800-talet som dessutom spelar en stor roll i Gnosjöindustrins framväxt. Hylténs var fram till 1974 en metallindustri av högsta rang. Allt från skolklockor till brandslangar svarvades och gjöts i lokalerna på det företag som sägs ha varit det första att anställa folk i Gnosjö. Nu för tiden är även detta ett museum där allt från guidning till underhåll sköts av pensionärer. Mycket av arbetet sker - i linje med den typiska hjälpsamheten - helt ideellt. Att kliva in där är som att ta ett steg 50 år bakåt i tiden, till den dag då fabriken stängde för att sedan aldrig öppna igen. Dammiga kalendrar med datum från 1900-talet hänger kvar på väggarna, ägarens portfölj och skrivbord tycks vara lämnade i flykten, metallprodukter står prydligt packade på lagret, redo att fraktas iväg.

Utanför Hylténs finns också en återuppbyggd träbro, snickrad av det så kallade ”mekargänget”, ett gäng pensionärer på cirka 30 ”gubbar” och en kvinna. Bron korsar den brusande ån utanför museet och tack vare Gnosjöandans typiska hjälpsamhet så var den i slutändan nästan gratis för museet; arbetet skedde helt ideellt och virket finansierades genom företags-sponsring.

Det finns otaliga exempel på hur människor i bygden samverkar och hjälps åt och på så sätt åstadkommer lösningar till låg kostnad. När missionskyrkan i Åsenhöga skulle byta namn till Equmeniakyrkan behövdes en ny logotyp till väggen utanför kyrkan, en logga som gick att köpa, men för ganska dyra pengar. Åsenhögakyrkan hade dock en bättre idé; varför inte utnyttja bygdens många färdigheter och bygga skylten själva? De tog fram måtten på det färgglada kors med tillhörande text som skulle hängas upp utanför kyrkan och började höra sig för vilka som kunde göra vad. Till slut hade de en tillverkningskedja med företag och personer från regionen som skulle kunna hjälpa till att ta fram skylten. Onsign i Gnosjö skar ut korsets plattor, bokstäverna laserskars av Vindo i Hillerstorp. Ett tredje företag lackerade och ett fjärde svarvade andra nödvändiga komponenter. Samarbetet resulterade i att Åsenhöga Equmeniakyrka, tack vare att företagen ställde upp och fixade på fritiden, utrustades med en skylt minst lika snygg som den de kunde köpt för dyra pengar. Och dessutom i stort sett gratis! Det kan nämnas att man lyckades så bra att grannförsamlingen i Anderstorp ville snoka reda på hela tillverkningskedjan för att kunna göra likadant när de också behövde ny skylt utanför sin kyrka...

Ytterligare prov på hjälpsamheten som finns i bygden kan man hitta på den plats där jag helst spenderar min egen fritid, ridklubben. ”Välkommen till oss, en klubb fylld av hästar, människor och Gnosjöanda” står det på hemsidan till Gnosjöandans Ridklubb, och spåren av andan tar inte slut där. Går du in i klubbhuset så hittar du en tavla med ”Gnosjöandans 10 budord”.

Dessa budord är med hjälp av sociala medier sammansatta av företag och privatpersoner i regionen, och lyder bland annat ”vi är ambitiösa och vågar vara bra” och ”vi är generösa och hjälpsamma”.

Sommaren 2018 kännetecknades av en oförglömlig värme och torra, vilket resulterade i hö-bris som ställde till det för ridklubbar i hela Sverige. Föreningarna ansökte om stöd hos sina kommuner; ett stöd som i många fall inte räckte långt. Hö-bris ledde till att klubbarnas ekonomi frestades hårt. Gnosjöandans Ridklubb var i samma situation, men hade en annorlunda lösning. Företag erbjöds att sponsra och fick sina företagsnamn sprayade på de stora vita höbalarna som strömmade in till en stor pyramid utanför stallbyggnaden. En innovativ lösning i en region full av företag som var beredda på att hjälpa till; typiskt Gnosjöanda!

På tal om hästar kan jag direkt komma på ytterligare exempel på när Gnosjöandan träder i kraft. I en intervju med min pappa, Thomas Bolmgren, frågade jag honom vad han tycker är Gnosjöanda. ”Någon känner någon, som är bra på något, det är typiskt Gnosjöanda!” svarade han lite diffust. ”Ja, till exempel när din hästlastbil gick sönder”, fortsatte han, ”då visste vi inte riktigt vad vi skulle göra. Men så kom vi på att Göran i Målskog, han kan fixa sådant. Ett telefonsamtal, någon dags väntande, och problemet var löst utan större kostnader. Eller när dragkedjan i mina ridbyxor gick sönder på ett lite krångligt sätt, då frågade pappa runt i fikarummet på jobbet. Naturligtvis... där satt det en vars fru hade varit textillärare. ”Jag tar hem dom till Maggan, det fixar hon enkelt”. Problemet löst på nolltid. Pappa hade rätt, tack vare kommunikation och samarbete och att folk är beredda att ställa upp och hjälpa varandra, så skapas en unik effektivitet som är så typiskt för vår bygd.

Något som också stämmer in på regionens inställning är viljan att åstadkomma något, och att kämpa hårt för nå sitt mål. En Gnosjöbo som gjort den resan är Monica Hellström, grundare till välgörenhetsorganisationen Gnosjö

Global. Monica gjorde ett antal volontärresor till människor i utsatta länder innan hon bestämde sig för att starta sin egen organisation, och ”förening den lokala entreprenörsandan med en stark önskan att hjälpa andra”. På samma sätt som många Gnosjöentreprenörer ansåg Monica att det hon ville åstadkomma inte riktigt fanns och därför startade Monica sin egen hjälporganisation. Organisationen åker till platser och länder som är i behov av hjälp och med kunniga sjukvårdsteam medverkar de i allt från operationer mot gomsplatt på små barn till förlossningar. I Gnosjö Global finns det många spår av hur Gnosjöandan hjälpt välgörenhetsorganisationen att utvecklas och ta steg framåt. Inför ett bygge av en hälsovårdsklinik i Kenya fick Gnosjö Global hjälp av människor och företag, varav många från bygden. De lyckades samla ihop pengar, sjukhusmaterial och möbler till en gymnasieskola och ett internat för flickor. Organisationen erbjöds även möjlighet att samla in medel genom att det lokala rockbandet Slow train coming anordnade en välgörenhetskonsert, och när företaget By Rydéns fyllde sextio år sponsrade de med en årslön till en sjuksköterska i Kenya. Och fler exempel finns om man kikar på Gnosjö Globals egen Instagram-sida. Detta är en viktig del av Gnosjöandan. Det som för ett välfungerande företag – och sådana har vi många här i bygden – kan vara en överkomlig summa kan vara till ovärderlig nytta för någon annan.

Gnosjöandans hjälpsamhet och ambition att åstadkomma saker syns också genom ett annat exempel alldeles nära min hemby. Där ligger numera Folkes Park. Folkes Park är en nyligen anlagd park och badsjö vid var som tidigare var en igenvuxen tjärn. Folke Johansson som grundat och finansierat parken är även han numera pensionär. Det har inte hindrat honom från att fortsätta verka i bygden på olika sätt, parkbygget är bara ett exempel. I större städer och på många andra orter tror jag inte det sker i lika stor utsträckning, att privatpersoner engagerar sig i bygden och håller den levande.

Några av mina exempel har handlat om hur de något äldre, pensionärerna, hittat roller i Gnosjöandan, men tro inte att vår bygd lever i det förgångna! Gnosjöandan har till exempel ett eget Instagramkonto och en egen webbsida.

Det är ganska kul, hur ett uttryck som myntades för över hundra år sedan har överlevt, hängt sig kvar och följt med in i vår moderna värld; in i våra smartphones och på olika sociala medier. Gnosjöandans hemsida innehåller allt från spännande information om sin egen historia -----så långt tillbaka som på 1600-talet - till intervjuer med människor som lever mitt i den idag. Jag tror att just det är viktigt, att uttrycket används för skeenden i dagens verklighet och samhälle, annars riskerar ordet att bli en klyscha som framtida generationer glömmer bort. Gnosjöanda är både dåtid, nutid och framtid. Genom att den hålls levande så kan vi tillsammans bygga ett samhälle som man vill leva i även i framtiden. Tack vare hemsidor och Instagram-konton kan de nya generationerna lära sig om dagens Gnosjöanda, men även förstå historien. Där står att läsa om allt från hur tråddragningen utvecklades i bygden till historia om hur företagen växte sig allt fler och större. Förutom Instagram och internet finns Gnosjöandan även på Facebook, en utmärkt plattform för hjälpsamhet och samarbete. Här knyts kontakter och här skapas närhet till varandra. Här delas allsköns inlägg som rör Gnosjö: allt från företag som söker personal till privatpersoner som behöver hjälp med olika saker. I det allra senaste inlägget söker någon efter ett par kajaker att låna, och i kommentarsfältet staplas namn på personer som eventuellt kan äga en kajak, förmodligen inom fem minuters avstånd.

Efter alla dessa exempel så kan man tro att en region som denna klarar vad som helst. Men det finns tillfällen då Gnosjöandan också satts på prov, inte minst de senaste åren. Invandring och flyktingströmmar har varit en utmaning där faktorer som språk och kultur-skillnader riskerar skapa klyftor

mellan människor. Men även här ser vi hur samarbetsklimatet skapar möjligheter och öppnar dörrar. Här finns människor som är beredda att engagera sig och hjälpa till, man försöker hitta lösningar istället för att fastna i problem. Ett sådant guldkorn är föreningen Olika Vänner, som startades för över 10 år sedan. Målet med föreningen är att bidra till integration mellan nyanlända kvinnliga invånare. Det som började med att några kvinnor från olika länder då och då kom hem till varandra för att umgås och lära sig svenska är idag en officiell förening som ofta har träffar på biblioteket i Gnosjö. En som varit med från start är Jenny Luu, en kvinna som invandrade från Vietnam på 90-talet. Jenny har berättat för mig att hon tidigt upptäckte hur viktigt det var att lära sig svenska, hon såg det som sin nyckel in i samhället. När hon var med och startade Olika Vänner hade hon ett mål: att hjälpa andra invandrare att hitta sin nyckel. Idag är Olika Vänner en plats dit många kvinnor går för att fika ihop, utbyta erfarenheter, umgås över kulturgränser och lära sig det svenska språket. Gnosjöregionen är ingen magisk plats. Precis som vilken ort som helst stöter många av dess invandrare på segregation. Men Olika Vänner har blivit framgångsrik, precis som föreningar i regionen ofta blir, den har hjälpt till att knyta band och skapa nya vänskaper mellan nyanlända och Gnosjöbor. Återigen; samarbete och kommunikation är centrala begrepp i Gnosjöandan, och därför gör Olika Vänner en värdefull insats: de ser till att denna kommunikation byggs mellan de som alltid bott i Gnosjö och de som nyss kommit hit.

Vad betyder då Gnosjöanda för min generation, en åldersgrupp vars mobiler och datorer gör världen liten och hembygden kanske mindre betydelsefull? Rör den oss alls i ryggen? Kanske gör den faktiskt det. För mig som är upp vuxen på plats är det lätt att bli hemmablind, och jag vände mig därför till Lennart Alves, Gnosjö biblioteks kultursekreterare. Något han blev förvånad

över efter sin flytt till Gnosjö för ett par år sedan var att folk alltid gör något! Idrott och musik är vanliga inslag i en Gnosjöbors liv, inslag som det dessutom läggs ner mycket tid på. I linje med Gnosjöandan har han nämligen märkt att precis som i arbetet, så görs även fritidssysslorna på ett helhjärtat sätt. Och visst är jag beredd att hålla med honom. Traditionellt sett är kyrkligheten hög i Gnosjöregionen, så än idag. Ett stort engagemang för hela familjer inom någon av regionens alla kyrkor är inte ovanligt i bygden, kyrkorna erbjuder allt ifrån söndagsskola till brassband. Idrottsrörelsen är också stark i Gnosjö, med många medlemmar och stor hjälp från föräldrar och sponsorskap från bygdens företag. Nästan varje kompis jag har sysselsätter sig med något intresse utanför skolan, och precis som Lennart Alves påpekar så sköter de sina sysslor noga och de gör det helhjärtat. Ett exempel är min stallkompis Ebba, som också är dotter till Linda som driver ridskolan. På nära håll ser jag varje dag att Ebba är en tjej som har den ambition som är typisk för bygden. Hon rider flera hästar per dag, hjälper till och leder ridläger när hon själv rider färdigt, och nästan varje helg går hon upp vid sju för att tävla. (bild 8) Hon tänker nog inte direkt på att hon utövar Gnosjöanda, att hon har den ambition som kommer med bygdens inställning. Trots allt så finns den där, hos henne och hos andra ungdomar i bygden som också växt upp med Gnosjöandan, och i framtiden tror jag det kan leda till att många lyckas med det de företar sig. Vissa kanske når framgång genom företag i bygden, det vanliga sättet att tala om Gnosjöandan, men jag tror också – vilket mina exempel visat – att det går att leva ”the Gnosjö spirit” på andra sätt, viktiga för att vår bygd ska fortsätta leva och frodas. Att få växa upp i en bygd som tror på människors möjligheter, som oftast säger ”det fixar vi” och som förespråkar hjälpsamhet, tror jag är en bra språngbräda in i framtiden.

Avslutningsvis: Många tycker att vi ska ”exportera Gnosjöandan”, både inom Sverige och till andra länder. Det tror jag inte på. Ett så flitigt och underligt folk finns nog bara här.

JÖNKÖPING 2019

JAG ÄLSKAR ATT ÄLSKA DIG

Av Olivia Mollung

Ingen vet när allt började, inte ens jag själv. Förvirringen och smärtan är utom min kontroll. Smärta är bara slöseri på tid. Saker vi säger går inte att få osagt. För alltid ligger det kvar i luften. Förlåt! Jag älskar att älska dig. Tusen och åter tusen av ansikten väljer att blunda eller maniskt stirra ner i golvet. Vi väljer vart vi kollar. Låt oss välja rätt. Det är ok att gråta. Gråta på natten så som på dagen. Låt oss hålla fast vid spökena som är vid vår sida. De visar oss vägen. Ibland fel väg, men de leder oss någonstans. Förbi världen, förbi sinnena. Jag älskar att älska dig till tidens ände, så förlåt. Det är dags att gå. Om det är över nu så är det över din makt. Jag måste släppa taget. Mina spöken leder mig till stigens ände. Det finns ingen väg tillbaka. Jag är vilsen. Vi kan inte sakta ner. Det är försent. Snälla låt dina spöken leda dig till lycka. Låt dem leda dig till ro. Jag älskar att älska dig.

Jag ska älska dig tills min stig är nådd. Jag ska leva så som du ber mig leva. Med lycka. Ingen kommer se ditt modiga fall ner. Men mina minnen med dig ska aldrig förtvina. Jag ska välja att kolla på rätt ställen. Jag ska leda spökena rätt. det är över nu, och det var över mitt huvud. Jag ser hur det är okej att gråta, och det ska hjälpa mig och många fler på deras stigar. Även om vi inte kan sakta ner så måste vi kunna vända om. Ansiktena måste titta upp. Titta upp på dig och alla. Vi måste se, låt oss se vad som är framför oss. Vi måste följa våra spöken men inte våra demoner. Låt oss se skillnad. Låt oss välja lyckan. Jag älskar att älska dig, men jag hatar att behöva ha älskat dig. Om det är över nu så är det över. Jag kan inte förlåta dig. God natt.

JESPER OCH ANNA-LENA

Av Olivia Mollung

Anna-Lena

Det är något fint med hur lugnt det är här. Stilla men blåsigt. Man hör hur måsarna gapskrattar. Man hör några barn som pratar om vilken glass som är störst och godast. Jag ser hur Jesper kollar på mig. Uppifrån och ner med en beskådande blick. Trots allt detta så är det ett extremt lugn över situationen. Jag och Jesper går alltid till samma hav och samma del av stranden varje år för att fira vår bröllopsdag. Vi träffades här. På den tiden som Jesper hade hår som en gloria och min hud var utan rynkor. Vi var lyckliga. Inget är som den lyckan man känner när man är tjugo år och nykär. Den vackra känslan ska man ta vara på. Efter fyra barn, femtio år tillsammans och fyrtiosex års äktenskap försvinner den livslusten och glädjen. Men havet ger mig hopp. Det ger mig längtan. Längtan om något större och mer. Att lämna allt bakom mig och åka ut på havet är det jag drömmer om. Men att drömma är inte att göra. Jesper var en fin livskamrat de första 5 åren. Men nu gör han saker som män inte ska göra mot sina kvinnor. Han säger att det är för att han älskar mig. Jag tror mest att han gör det för att han älskar sig själv. Att leva med en tickande bomb är som att alltid gå på tå. Jag hoppas att havet en dag kommer göra mig lycklig. Jag måste våga låta mig själv leva. Jag måste få vara fri.

Jesper

Nu gör hon det där igen. Hon ska alltid sona bort. Jag har aldrig gillat havet.

Jag blir sjösjuk lätt. Hon har alltid tyckt att havet är det vackraste som någon människa någonsin kan beskåda. Hon ska alltid överdriva allt, som allafruntimmer . Överdriver och övertänker. Tur att hon fortfarande är vacker, för smart är hon vart fall inte. Tänk att det har varit hon och jag i så många år. Man tappar kärleken tillslut. Orkar inte upprätthålla den. Men en skilsmässa kommer inte på tal för hon är fortfarande min. Min fru. Anledningen till att jag var på stranden den juli morgonen för femtio år sedan var för att möta upp en annan kvinna. Det har jag aldrig talat om för henne eftersom hon har målat upp vårt första möte som något vackert och betydelsefullt. För mig var det inte på samma sätt. Jag blev väl egentligen inte kär i henne först efter några månader. Jag tyckte mest att hon såg bra ut, ville ha någon som jag kunde göra mer med än hålla handen. Och jag visste hur skvallret gick. Anna-Lena var min bästa chans.

Anna-Lena

“Lämna mig inte!” Hans skrik ekar i mina öron. Det är dags för mig att gå hade jag sagt, gå för att få vara fri. Fri så jag kan vara på havet som jag alltid drömt om. Fri så jag kanske kan åka båt på Stilla havet eller Atlanten. Fri så jag kan vara mig själv. Fri så att jag kan älska mig själv igen. Hans svar var drastiskt. Drastiskt och osympatiskt. “Jag är din man, jag älskar dig och det vet du.” Man skulle kunna tolka denna mening som något fint. Men tonen han använde var dumförklarande och elak. Jag vet att han aldrig älskade mig. Aldrig på riktigt. Han tror att jag inte visste om den andra tjejen för femtio år sedan. Det är klart jag fattar att han har varit otrogen mer än vad jag kan räkna de senaste åren. Jag är en kvinna och jag är inte en dum sådan.

Jesper

Allt prat om att vara fri är uttjatat. Fri dit och fri hit. Alla i vår ålder med vår status är gifta. Inte lyckliga, men gifta. Vi har värsta barn, Volvo, villa drömmen. En bra pension och vi är båda ganska snygga. Vad är det mer som behövs? Hon tjarar alltid om vilken dålig man jag är för att jag ibland tappar mitt humör och agerar ut. Hon ska vara nöjd att någon som jag så mycket som lyfter en blick mot henne. Hon är inget annat än en naiv kvinna. Detta tänket har min dotter ärvt och jag kan hata min fru för det. Sitt ner och var glad brukar jag säga. Le och ät inte för mycket på middagar med vänner. Är det så mycket begärt? Jag är en mycket bättre man än min far någonsin var. Jag slår i alla fall inte mina barn.

Anna-Lena

Mina tårar och duschens strålar är det närmsta jag kommer mina drömmar om vatten. Jag ska fly i natt. Han ska aldrig få lägga en hand på mig igen. Jag ska bli fri. Ingen man ska någonsin säga till mig vad som är rätt och vad som är fel. Jag måste bara ta mig till hamnen.

Jesper

Det var inte meningen. Förlåt. Snälla nej. Vad skulle jag ha gjort? Bara låtit det ske? Ingen skilsmässa! Vi är lyckliga. Jag älskar henne och hon älskade mig. Jag måste fly. Det var inte meningen. Jag lämnade henne på platsen hon alltid velat vara på. Vid havet. FÖRLÅT ANNA-LENA! Snälla kom tillbaka. Jag älskar dig!

Anna-Lena

Äntligen fri

SJÖMONSTRET

Av Signe Brogan Elf

Det känns som en evighet sen som jag var barn, men ändå minns jag det så väl. Inte alla delar förstås, men känslan finns kvar. Det där oskyldiga; den där trygga, lätta känslan som bara dyker upp mer och mer sällan ju äldre man blir. Vad som gjorde att allt kändes så oskyldigt då vet jag inte, kanske var det faktumet att allt var som en lek. Under mina första levnadsår var jag den mest barnsliga flickan man kunde stöta på i hela Småland. Jag tog ingenting på allvar och ställde inga krav på mig själv – precis så som det ska vara när man är liten. Men sedan förändrades något, och jag blev den mogna flickan alla väntat på att jag skulle bli. Jag hade nästan glömt bort anledningen till varför jag växt upp så snabbt, och om det inte vore för det som hände i söndags hade jag nog försökt fortsätta ha det minnet som bortglömt. En tavla av en matros på en segelbåt, det var vad jag såg. Den kostade femtio kronor i en antikaffär på andra sidan gatan. Först ville jag inte köpa den, men jag var tvungen. För hans skull. Nu hänger den i mitt vardagsrum, över min mjuka soffa med för många kuddar. Bilarna tutar utanför och jag blir tvungen att stänga balkongdörren. Jag har fortfarande inte vant mig helt vid att bo i stan, trots att jag bott här själv i snart ett decennium. Men i nästan hela mitt unga liv bodde jag på en avlägsen plats, på en gård några mil utanför Jönköping. Mitt barndomshem - det klassiskt röda huset med vita knutar, var bortsatt från de tre granngårdarna omringat av en kilometerlång lövskog. De spräckligt vita, smala stammarna blandat med de grova kraftiga ekarna som jag och

grannpojken älskade att klättra i fanns överallt. Ibland låtsades jag vara en fågel, så jag kunde få se det gröna täcket ovanifrån. En gigantisk broccoli tänkte jag mig.

Den enda platsen fri från träd var den väldiga sjön på norra sidan om gårdarna. Den var alltid klarblå, utom på vintern när ett tjockt lager is klädde sjön. Om somrarna gjorde man varje år en handfull naiva försök till att doppa sig, men det slutade alltid på samma sätt. Man sa för sig själv ”solen har nog värmt upp vattnet snart”, och sprang iväg och roade sig med något annat tills man några dagar senare återigen försökte sig på en simtur. Till slut lärde man sig att skulle man bada skulle man göra det under de mittersta veckorna i augusti, men även då var det isande kallt. Det var trots allt en av de största sjöarna i Sverige – så vidsträckt att man knappt såg en bråkdel av den även på de ljusaste dagarna.

Under de första åren som jag bodde där kände jag mig lycklig. Eftersom allting jag gjorde var som en enda stor lek vet jag inte om det bara var inbillad lycka – men känslorna var ändå där. Det vet jag. Vad som gjorde det hela ännu bättre var att jag fick tillbringa så mycket tid med den nyinflyttade grannpojken. Han var några år äldre än mig, men tillräckligt ung för att vi skulle kunna vara vänner. Vi gjorde allt tillsammans, och de dagar det inte fanns något att göra gjorde vi det ändå, i vår egen fantasivärld. Han hade varit med om allt, tyckte jag. Berättade historier om hur han fångat otaliga mängder gäddor med bara händerna, om hans äventyr ute i skogen där han byggt enorma trädkojor och slagits med huggormar. Allt sådant som man om några år skulle klassa som självförhävelse och lögn. Men det var det inte nu. En lek, ja. Men leken var verklighet precis som verkligheten var en lek, åtminstone för mig.

Vi hade ett gömställe som bara var vårt, dit vi gick varje dag för att fortsätta leken från dagen innan. Denna tillflyktsort låg i en liten dunge intill

stranden, med klippväggar som reste sig upp till molnen. Där fanns de klättrigaste klätterträden och de buskigaste buskarna, vilket var ett idealistiskt skydd mot pirater och troll. Egentligen trivdes inte troll så bra just där, för det mesta höll de till lite längre in mot skogen. Men man måste ju ta det säkra före det osäkra. När inga faror hotade oss och vi var fria från belägring brukade vi oftast gå ner till stranden. Pinnar som låg och guppade tillsammans med tången vid vattnets grunda del blev pennor som vi använde för att rita mönster i sanden med. Vi gjorde hinderbanor och hagar och hoppade som galningar för att undkomma monstren bakom oss. Ett, ett, ett, två, ett, två, ett. När vår värld sköljts bort av det färglösa vattnet och odjuren gått och lagt sig brukade jag sitta kvar med honom i sanden en stund och bara lyssna på hans förtrollande historier. Eller också gick vi bara där i den soluppvärmda sanden och tittade ut mot vågorna som löddrade sig när de mötte stenarna som stack upp ur vattnet. När några månader passerat och höstens blad gjorde broccolin röd var det för kallt för att kunna springa vid vattenlinjen med bara fötter. Det hindrade oss förstås inte ifrån att fortsätta vår eviga lek. Solnedgången var ju oförändrad oavsett vilken årstid det var. Trots de kalla vindpustarna stod vi där i skymningen och lät solens strålar dränka världen i rött precis som höstlöven gjort med träden. Kvällningen var alltid lika vacker, trots att vi båda sett den miljontals gånger förut. Ifall jag hade vågat se in i hans ögon vet jag att jag hade mötts av en blick full av längtan. Han ville ut på det där vattnet, även om det just då såg ut att vara fyllt av blod. ”Jag ska bli en sjöman”, sa han med en ivrig röst. Han fortsatte att berätta om de upplevelser han haft till havs innan han flyttat hit. Slagits med sjömonster och nästan blivit ihjälskjuten av pirater. ”Du är redan en sjöman”, sa jag. Han hade ju varit med om allt verkade det som.

När de sista glödande strimlorna försvann bakom horisonten omslöt vi båda av det beckmörker som betydde att det var dags att skiljas åt. Men vi

skulle ju träffas snart igen. Redan nästa dag, som vi alltid gjorde. Han skulle visa mig hur man seglade i en båt, hade han sagt. Den natten gick jag och la mig med en känsla av förundran som längtade efter att få vara med på hans nästa äventyr.

Nästa morgon sprang jag därför ut från huset direkt efter frukosten. Björkarnas tunna grenar var insvepta i en skör skrud av frost som man bara kunde se om man tittade riktigt noga. Och det gjorde jag inte. Istället sprang jag förbi stammarna med sådan fart att skogen runt om mig blev till en grå dimma i ögonvrån. När jag kom fram till vårt gömställe stod han redan där och väntade i en vitsvart kaptenshatt med gyllene detaljer. Den var flera storlekar för stor och hängde så långt ned över huvudet att man knappt kunde se hans ögon. Men det gjorde inte det minsta. För mig såg han ut som en riktig sjöman, och det skulle han fortsätta göra oavsett vad han hade på sig. Kulingen tvingade honom dock att regelbundet hålla upp en skyddande hand mot huvudet, då denna septemberförmiddag definitivt var kallare än gårdagens. Medan grannpojken letade efter ett strandat skepp gick jag vidare längs med kanten för att se om även jag kunde fånga gäddor, såsom han berättat att han en gång gjort. Nattens regnblandade blåst hade gjort sanden fuktig, så den var hård när jag steg på den. En perfekt dag att bygga sandslott på.

Hjälp! Hjälp! hördes plötsligt bortifrån klippgrunden, bara några meter ifrån vårt gömställe. Jag vände snabbt huvudet emot berget och fick syn på honom; han stod där i sin sjömanshatt och viftade med en stor pinne. Med ett stort svärd. Framför mig såg jag hur ett kolossalt fartyg med trasiga segel kom emot honom. En skara skäggiga pirater störtade ut och började genast fäktas mot honom med glänsande sablar. Det var ingen idé för mig att försöka gå och hjälpa honom, jag visste att han skulle klara det på egen hand. Han klarade allt. Sjörovarna stupade ned ifrån skrovet en efter en i takt med att han genomborrade deras simulerade blodådror. Efter något som kändes som

ett par dygn lyckades vi tillintetgöra våra fiender och inta skeppet. Hur fort tiden passerat egentligen visste ingen av oss, men tid var ändå ingenting som hade något värde på den tiden. Det enda som fick vår uppmärksamhet just då var det skepp vi mödosamt lyckats ta över. Det skepp som skulle göra sjömannen till en riktig sjöman. Jag sprang fram till honom och ställde mig vid hans sida, precis där land möter hav. Nedanför mig låg en flisig plankbit som varsamt vaggades i sjöns skvalpande famn. Nedanför mig låg vårt skepp. Kastbyarna kom stötvis och fick skeppet att segla längre och längre ut i det mörka vattnet. Matrosen såg sig om i hopp om att hitta en ursäkt till att inte göra sin avresa. Men förnimmelsen av förväntan låg och darrade i den karga luften. Jag vet fortfarande inte varför, men jag tog hans hand och önskade honom med otåliga ögon ett lycka till. Medan han vadade ut emot det praktfulla skeppet, fick min uppgift bli att stanna kvar på land och varna ifall det kom några fler pirater. För varje steg han tog blev hans leder stelare och stelare, men han fortsatte krampaktigt ut mot horisonten. Augusti hade passerat för längesen, och vattnet hade därför varit nedkyllt under åtskilliga veckor. Den bitande kölden såg ut att tränga sig in i hela hans kropp, trots att vattnet knappt sträckte sig upp till knäna. När han väl nådde fram till det efterlängtdade fartyget kravlade han sig hastigt upp på däck. Ingen mer tid fick gå till spillo; återigen ville han så fort som möjligt förstumma mig med sin skicklighet. Himlen lyste upp likt en gigantisk fackla bakom honom, som endast den kunde få vatten att omvandlas till eld. Han var fortfarande tämligen nära strandkanten, men ändå tillräckligt långt borta för att inte kunna böttna. Med ostadiga ben ställde han sig upp och vinkade till mig. Jag hoppade upp och ned där på stranden, medan jag intensivt vinkade tillbaka med båda händerna. Han var inte lika graciös där ute till havs som jag väntat mig, men jag såg ändå på honom med en beundrande blick. En kraftig vind kom österifrån och hans taniga kropp föll i det för honom bottenlösa djupet. Det

måste varit ett sjömonster! På håll såg jag hans armars desperata försök till att hitta något att gripa tag i. Men det enda han möttes av var sjöns bråddjup som sträckte sig ned till den iskalla avgrund som kallades havsbotten. Till den plats där alla hajar, sjöjungfrur och vattenmonster bodde. Jag satte mig ned och borrhade fingertopparna i den kompakta sanden, medan jag beskådade hans kamp mot den väldiga best jag tyckte mig se. Han hade besekrat betydligt farligare monster, och för en sjöman som honom borde det inte vara några svårigheter denna gång heller. Jag satt kvar en stund i väntan på att striden skulle upphöra, på att få se hans bleka ansikte seglandes tillbaka till stranden. Tillbaka till mig. Blåsten hade blivit allt kraftigare, och fick vågorna att agera som pojakens personliga ombud. Med sig hade de en gåva i form av den kaptenshatt som nu flutit iland intill mina fötter. Trots att bomullstyget sugit åt sig både vätska och doften av tång satte jag den över mitt cendréfärgade hår, och lät vattnet droppa ned över mina axlar. Jag satt där på strandkanten tills jag inte längre kunde se skillnad på vad som var himmel och vad som var hav. Sjöodjurets slingriga armar hade kanske lyckats dra med honom ned till havsdjupets underjordiska hålor ändå. Lekarna hade aldrig slutat på ett sådant sätt förut, men jag antog att han skulle berätta allt om sitt äventyr dagen efter. Solens sista strålar hade pressat sig fram bakom molnen som för att säga hejdå, och jag blev tvungen till att gå hem.

Morgonen därefter sprang jag med sjömansmössan på huvudet direkt till det gömställe vi träffats på så många gånger förut. Men ingen var där, och ingen dök upp trots att jag väntade i flera timmar. Han har fortfarande inte uppenbarat sig, annat än i drömmen och på tavlan jag nyligen köpt. Jag tittar upp mot den bilden som jag fram tills nu inte vågat beskåda längre än ett ögonblick. Han tittar på mig, sjömannen. Som barn trodde jag att det var omöjligt för någon att kunna växa ikapp honom, men det gjorde jag. På huvudet har jag den kaptenshatt som i så många år dinglat över ögonen. Nu pas-

sar den perfekt. Jag är mer lik honom än jag någonsin varit förut. Utanför fönstret ser jag hur himlens varma färger underrättar mig om att dagen tagit slut. Jag stod där på stranden den där dagen och lät hans skrik på hjälp passera och försvinna ut i det blodröda vattnets öppna armar. En sista gång hade solnedgången bevittnat kvällens oskuldsfulla lekar, och fick den sammetsröda sjön att dränka både honom och vår barnslighet till slut.

THE SONNET THAT ISN'T A SONNET

Av Abraham Jihad

One would say that the road is long,
We wander aimlessly through the nights,
It is and will never be a song,
Where we all live through our own fights,

The paths we take show much difference,
We won't walk the same path in these rifts,
That doesn't mean they have any less significance,
Or that we should just go along with the drifts,

We'd understand if we saw from each other's sight,
You may see the truth that I desperately seek,
Maybe then we would see the two sides of the light,
And I won't have to be so damn weak,

One would say that the road is long,
But with blood crossed we will make it a song,

NAMNLÖS

Av Josefin Persson

Jag minns min födelse så tydligt, min mors varma kropp och hur hon pratade till mig med en låg och trött röst. En röst fylld med en moders omätbara kärlek.

Hennes varma bruna ögon såg på mig med så mycket stolthet och förundran, hennes kärlek för mig fyllde min kropp.

”Min lilla pojke, jag älskar dig som jorden älskar regnet glöm aldrig det” sa hon medan jag åt för första gången.

När jag var klar och sömnen nästan tagit över mina sinnen slets jag plötsligt från min mors famn, ett chockat skrik lämnade min mun men det kunde inte jämföras med hur min mor skrek.

En kall och hård famn bar klumpigt bort mig och kastade upp mig på något hårt som snabbt började röra på sig.

”Mamma!” skrek jag av rädsla och förvirring, jag såg henne springa efter mig medan hon skrek så gällt att det skar i mina små öron.

”Ge mig mitt barn!” vrålade hon och tårarna välde ner för hennes mjuka kinder, men hon var trött efter födseln och det som förde mig bort rörde sig orättvist snabbt.

Hennes skrik fyllda av sorg och uppgivenhet var det sista jag hörde, jag såg aldrig min mor igen.

De som hade tagit mig från min mor pratade på ett främmande språk och slog till mig hårt varje gång jag grät efter henne. Men till slut kom vi

fram och jag släpades fram till ett litet rum där de slängde ner mig på ett kallt golv innan rummet låstes. Jag såg mig omkring och insåg att jag inte var ensam, det dunkla rummet var fyllt med sådana som mig själv. Syskon.

Rummet stank av avföring och deras okända ögon granskade mig med bitterhet, jag var en främling. Förutom den hemska lukten av avföring smög sig även en annan lukt fram, en ruttan lukt som var ny för mig. Golvet var kallt och vått, en obekväm kyla började sprida sig över min kropp och nackhåret reste sig. Tankarna rusade i mitt huvud och jag började känna mig snurrig samtidigt som det började svartna för ögonen. Jag försökte ta djupa andetag men det enda som lyckades pressa sig ut genom min trånga hals var snabba flämtningar.

Jag svalde hårt och försökte att inte gråta ut efter min mors trygga famn.

”Hörru det är okej att vara ledsen, jag heter Joaquin” mumlade ett av mina syskon och kravlade sig försiktigt närmare mig. Rädslan lös inte lika stark i hans ögon som den gjorde i våra syskons, men hoppet verkade ha slocknat. Han var mager och såg sliten ut, mörka ringar under ögonen pratade för sig själva.

”Har du inget namn lillebror?” frågade Joaquin och gav mig en frågande blick, några av syskon tittade åt vårt håll med väkt nyfikenhet.

”Jag har inte blivit given något namn...jag vet inte ens vad min mor heter.”

Joaquin gav mig en blick fylld av medlidande och smärta och jag kunde höra ett syskon snyfta till.

”Ingen av oss vet namnet på våra mödrar lillebror, de där sakerna tog oss alla tidigt” När Joaquin nämnde varelserna gick hans röst från sorgsen till hatfylld. Hans ögon blixtrade av ilska och han började slå med händerna mot det kalla stengolvet.

”Vi får knappt någon mat eller rent vatten och de tvingar oss att stå här i vår egen avföring, de är monster” spottar han ur sig och våra syskon mumlar instämmande innan några fler börjar gråta ut efter deras mödrar.

”Vi har inget värde i deras själlösa ögon” tjöt ett annat syskon några meter bort och Joaquin nickade upprört innan han gav ifrån sig ett vilt skrik.

”Vad gör vi här?” viskade jag medan deras tjut växte och några av mina syskon började vråla ut orättvisan och fördömde de monster som hade satt oss här.

”Jag vet bara en sak, ingen lycka väntar sådana som du och jag” mumlade Joaquin tillbaka och kollade på sina uppskakade syskon

”Som du och jag?” undrade jag. Klumpen som hade byggts upp i min hals gick inte att svälja längre. ”Sprang din mor efter dig?” Jag nickade och en kort stund kunde jag se något mörkt i Joaquins ögon men det försvann lika fort som det dykt upp.

”Min mor reste sig inte, hon skrek inte ens som om det var rutin. Jag har pratat några utav våra syskon, många vars mammor knappt grät när de togs.” Mumlade han innan han pekade mot några som höll om varandra en bit bort ”Men Charlies och Eriks mödrar sprang efter dem, som om de var det enda på vår jord som spelade roll.”

Skriken av våra syskon i det lilla rummet blev allt högre och Joaquin stämde in när han insåg att jag inte hade fler frågor.

Mina tankar var dystra, många av våra mödrar var vana vid att få sina barn ryckta från sina bröst timmar eller dagar efter födseln. Mina ögon vandrade runt utrymmet innan jag flämtade till.

”Joaq-” jag hann inte avsluta min mening innan någon slog hårt på andra sidan dörren

Jag skrek till av ren skräck när jag ett huvud stiga över muren, kalla

ögon stirrade på var och en av oss och den morrade hotfullt innan den skrek på det där främmande språket och bankade på muren. Och trots att jag inte kunde förstå dess språk hördes det på tonen att allt var hot, monstret hatade oss och kände inget medlidande för vår smärta.

När monstret hade slutat banka gick den sin väg och vi blev återigen lämnade ensamma, men hatet fanns kvar och det växte sig starkare för varje sekund som gick.

Dagarna gick och precis som Joaquin hade berättat för mig var maten vidrig och alldeles för svår att äta för oss barn.

Men en dag slogs dörren upp och in rusade monster som drog ut oss en efter en, vi slängdes in i ännu mindre utrymmen, på våra sidor fanns galler som sträckte sig mot skyarna. Vi kunde varken röra oss framåt eller bakåt. Joaquin stod till höger om mig och såg oberörd ut. Jag undrade om han hade gett upp hoppet.

Framför oss ställde de stora bågare och när alla mina syskon hade kommit på plats fyllde de upp bågarna med något som luktade underbart, det gick inte ens att jämföra med maten vi tidigare blivit givna.

Vi åt och vi åt, även om det kändes fel så kunde ingen av oss hitta styrkan att sluta. Maten rann ner längs min hals och smakade som en del utav himmelen. Det fanns inget vi kunde göra i våra små utrymmen, bara äta och sova på det fuktiga stengolvet.

Jag är ganska säker på att det gick en längre tid för ett av monstren hade päls som växte sig allt längre runt dess dreglande käftar.

Varje natt drömde jag om min mors mörka ögon och hur hennes varma kropp hade omslutit mig på alla sidor men precis när allt kändes äkta som om hon verkligen låg där vid min sida mig väcktes jag av hur solen badade mig i rent guld.

Jag vet inte hur lång tid som gick men jag blev allt större och även om jag inte trodde att utrymmet kunde bli mindre krympte det för varje soluppgång.

”Joaquin” sa jag en extra kylig morgon, det fanns ingen värme i byggnaden de höll oss i mot vår vilja så nu var maten det enda alternativet om man ville förbli varm.

”Vad är det lillebror” undrade han och vände huvudet åt mitt håll, han var den enda av alla syskon som hade kristall blåa ögon. De var det enda som påminde mig om hur himmelen såg ut, fönstret släppte visserligen in solljus men ingen av oss kunde vända sig om för att se världen utanför de spruckna fönstren.

”När vi träffades för så många soluppgångar sedan insåg jag något, det finns inga flickor här” Joaquin gav mig en blick som inte gick att tyda innan han kollade runt i byggnaden. ”jag vet” muttrade han tillbaka och fortsatte äta ur hinken utan slut.

”Ja, men varför tror du att det bara är killar här?” Pressade jag och studerade hans klara ögon, Joaquins humör hade bara blivit värre medan tiden fortsätta att gå framåt. Ingen av oss var byggda för att leva såhär men något sa mig att det var han som led mest.

”Hade vi blivit födda som tjejer hade vi troligen gjort det våra mödrar gör, fött barn efter barn och tvingats se dem bli slitna från våra egna armar” fnös Joaquin mellan tuggorna, han tuggade så aggressivt att den gyllene maten föll ur munnen och ner på marken.

”Vad är värst lillebror? Att föda barn efter barn men aldrig se dem växa upp eller vara som oss, instängda här värda ingenting” Mumlade han och kollade på mig, Joaquin som hade varit på randen till svält var nu den största av oss alla.

”Båda är lika illa, fast på olika sätt” svarade jag och kämpade för att

hålla kvar blicken, hans ögon blixtrade av hat och lidande allt jag ville var att krympa och försvinna från hans genomborrande blick. Det stack till i mitt hjärta, var det mitt fel att han var så upprörd?

”Allt jag önskar är att få sträcka på mina ben igen, springa tills jag inte längre kan andas och drunkna i månens ljus” viskade han och vände bort sitt ansikte, grät han? Nej inte Joaquin, aldrig Joaquin.

Jag bet mig i läppen tills en vätska med metallisk smak började fylla min mun, mina ord kunde inte trösta honom. Han hade fått en chans att smaka på friheten innan monstren hjärtlost stulit den, precis framför hans ögon. Den tanken började långsamt och skonginslost driva honom till vansinne.

”Jag vägrar att tro att detta är mitt öde, jag vill leva igen lillebror. De har stulit allt ifrån oss, våra mödrar, vår frihet och vår vilja att fortsätta” Nu mötte han min blick igen och de lös av vrede, som en port till en annan värld fast denna värld slukades av höga lågor. ”Men de ska aldrig få min själ lillebror.” Spottade han ur sig innan en tung tystnad la sig över oss.

En tidig morgon innan solen hade börjad stiga utbröt fullständigt kaos, ingången som alltid hade varit stängd öppnades och frisk luft strömmade in. Joaquin som inte hade pratat på veckor höjde på huvudet och jag hörde hur han drog ett djupt andetag.

Monster började storma in medan något stort täckte ingången på nytt, den öppnades och fälldes ned med ett brak.

”Vad som än händer, håll dig nära mig lillebror” väste Joaquin och jag nickade svagt, han brydde sig fortfarande om mig.

Vi blev utfösta ur våra små utrymmen med hjälp utav slag och hårda ord, några bröder försökte göra motstånd men de märkte snart att det var förgäves. Ett stort och hårigt monster höll i något svart och avlångt som gnistrade.

De som gjorde motstånd fick möta monstrens vrede, snart låg många av mina bröder på det kalla golvet och vred sig av smärta. Lukten av bränt kött fyllde mina näsborrar, det gjorde mig illamående och jag tog ett par vacklande steg framåt. Jag hade inte gått eller fått chansen att sträcka ut mina ben på vad som kändes som år, det gjorde ont och det var svårt att hålla balansen.

Plötsligt stack det till och ett gällt skrik for ut min mun, monstret bakom mig måste ansett att jag tog för lång tid på mig och nu sprang jag framåt för att undgå den svarta stavens vrede.

Jag vet inte hur lång tid det tog men när det sista brodern gick på hade solens första strålar landat på byggnaden vi kallade hem, var detta vårt nya hem?

Vi stod hoptryckta tätare med hjälp av kedjor som fängslade oss till väggarna, och något skrek i mig att detta var värre än vårt gamla fängelse.

Joaquin stod till vänster om mig, han såg min rädda blick och drog mitt tätt mot sin famn och la sitt huvud på mitt. "Andas" mumlade han och jag försökte ta några djupa andetag, ett till skrik for ut mig när vi började åka framåt och jag kollade upp mot honom med skräckfyllda ögon. "Var inte rädd lillebror, du låg på något liknande när du fördes bort...kommer du ihåg det?" viskade Joaquin och drog mig ännu närmare.

Jag tog in hans trygga doft och min andning blev stadigare för varje minut som gick, man kunde höra viskningar från de andra i utrymmet. De pratade om vart vi skulle och vad som skulle hända med oss, skulle vi få se våra mödrar igen?

Även om det var det sista jag ville så tändes en gnistra av hopp, var denna mardröm äntligen slut?

Jag hade fel, så fel.

Visserligen så hade utrymmet fönster som släppte in ljus och på nätterna kunde vi se stjärnorna titta ner på oss. Man var aldrig uttråkad för allt utanför fönstret var i ständig rörelse, precis som vi. Massor med små lådor i olika färger och utseenden susade förbi och det var spännande att alltid ha någonting att se på.

Men vi fick knappt mat eller vatten och tvingades snart utföra våra behov på golvet vi stod på, det dröjde inte länge innan lukten av avföring nästan drev mig till vansinne. Den låg likt ett tjockt täcke över oss, ibland öppnades en dörr. Då strömmade luft in och skar igenom stanken, jag drack den friska luften likt vatten.

När vårt brummande utrymme stannade upp, var tredje eller fjärde soluppgång puttade ett monster in en kanna vatten. När dessa enstaka hinkar med guld knuffades in förvandlades den annars så lugna och tysta Joaquin till något vilt. Trots kedjan som desperat försökte hålla honom på plats drog han sig bakåt och mot hinken, likt en mur tryckte han sig framåt och bet eller slog efter de syskon som försökte dricka.

När han nådde fram till hinken drog han den till sig och kramade om den och själviskheten brann i hans ögon och de andra backade varsamt med sänkta blickar.

Men sen sloknade den där elden när han kom tillbaka med hinken till mig, han puttade den mot mig och mumlade alltid ”drick först.”

Jag började trycka mig mot Joaquin varje vaken sekund, som om han vore min livlina...det enda som höll mig från att ge upp. Och tänk om han faktiskt var det enda, jag vet inte det. Men varje gång jag kollade in i hans klara ögon kändes det som om frihet endast var ett andetag bort.

Två soluppgångar hann passera innan det fruktansvärda hände, vi stod tryckta mot varandra med avföring enda upp till knäna. Vi hade inte fått luft eller vatten på vad som kändes som evigheter, helt plötsligt hördes en kraftig

duns till höger om mig och några skrek till.

Ljuset hade precis börjat slåss mot de tjocka molnen om dominans, men i några få sekunder blev min syn glasklar. Där precis jämte mig låg en av oss helt orörlig på marken. Tomma ögon mötte mina, men inte den sorten som Joaquin har efter att allt hopp slocknat. Nej detta var ögon som hade förlorat glansen och som stirrade rakt framåt utan något mål, hans tunga danglede lealöst från munnen och inga täcken på andning fanns att se. En av oss kallade ut hans namn men fick inget svar medan en annan skrek att han inte fick sova liggandes då det tog upp för mycket plats, vi försökte att inte trampa på honom men det var näst intill omöjligt.

Jag knäböjde framför honom trots Joaquins högljudda protester och lade mitt huvud intill hans kropp, den började kalna. ”Han börjar bli kall som en morgon innan solen vaknat” mumlade jag och kollade upp på mina bröder, de såg skakade ut. Varför låg han bara där...stel och orörlig. När jag vände mig mot Joaquin skadade han bara på huvudet, några började nervöst stampa i marken. Om inte ens den äldsta av oss visste kan det inte vara bra.

”Låt oss avvakta, han kommer nog vakna upp snart” sa Joaquin med en självsäker röst men jag var långt ifrån lika säker, men så hade det alltid varit.

De följande dagarna föll flera av mina syskon till marken med en hård duns och rasslet av kedjorna ringde i mina ögon, ingen av de som hade stupat reste sig igen. Det påminde mig om mitt gamla hem där de små flugorna flög in i något som gav ifrån sig ett smattrande ljud. De hade alltid fallit handlöst till marken och det enda som fanns kvar var lukten av bränt som stack i näsan.

Nu började min näsa istället sticka på grund av deras livlösa kroppar. När monstret som brukade ge oss vatten kom in började han hosta innan han vände sig om och en vätska kom ut från hans mun. Joaquin skrattade bittert.

”Deras lidande är min njutning lillebror” förklarade han och blängde på mannen som fortfarande gjorde groteska ljud, som om han försökte få ut något från sin ruttna kropp.

Tillslut vågade sig monstret in och gav oss mer vatten än vanligt han gav till och med Joaquin en klapp på huvudet, vilket ledde till att han argt började slänga med huvudet och skrika till. Det ryckte till och drog snabbt undan handen, monstret sa något med en mjuk röst men jag stirrade bara oförstående på honom innan jag vände mig mot fönstret igen. Efter en stund försvann monstret och vi började röra på oss igen

Landskapet utanför blev allt kalare och dagarna var fyllda av djup sorg, lukten av vår avföring var hemsk men den var ingenting i jämförelse med den stanken mina syskon vars kroppar låg kvar på golvet nu började ge ifrån sig. Stanken gjorde ofta att jag stod och hostade och försökte få upp något, men det fanns ingenting att få upp.

Joaquin hade slutat prata med mig, nu stod han bara och stirrade rätt ut genom fönstret. Jag såg honom aldrig blinka, jag sa det aldrig men jag vet nog varför han vägrade att blinka. För om han tillät sig själv att göra det skulle hand aldrig kunna återse det som susade förbi på andra sidan.

En morgon när solen precis hade börjat stiga för att möta en ny dag stannade vi och bruset slutade, jag kollade nervöst åt Joaquins håll och han kollade tillbaka mot mig, trötta ögon som inte hade välkomnat sömnens famn många på dagar. De påminde inte längre på skyarna högt ovan oss, det jag såg var hans själ. Sliten, knäckt och konstant lidande men ännu så brann elden, han började få slut på ved men brann gjorde det. Ett evigt förakt mot de som hade satt honom här och tagit allt från honom.

”lillebror, kom till mig” viskade han och jag drog mig bort mot honom, eller åtminstone så långt som metallen runt halsen tillät.

Han log och ögonen som brukade utstrålade kyla lös nu av kärleksfull värme, han la sitt huvud på mitt och nynnade på en främmande melodi, emellanåt sänkte han sitt huvud och blåste varm luft över mitt ansikte precis som min mor hade gjort. Tårar började långsamt falla ner för mina svullna kinder och Joaquin svepte bort dem med stor omsorg. ”Gråt inte, snälla mitt hjärta klarar inte det” sa han och tryckte sin panna mot min.

”Jag är så rädd Joaquin” hickade jag mellan de tysta snyftningarna ”jag med lillebror, men dina tårar väcker ett lidande i mitt hjärta jag aldrig upplevt” svarade han och en tjock tystnad la sig över oss. Jag hoppade skrämt till när porten fälldes ner med ett brak.

Ännu en gång välde monstren in och började ta ut oss en efter en, Joaquin höjde sitt huvud högt och kollade ner på mig ”Gå med huvudet högt lillebror, eller har de tagit din själ?” jag skakade på huvudet innan jag höjde det högt och började gå efter Joaquin.

Jag tvärstannade vid öppningen, en stark lukt av ren rädsla, metall och något kemiskt invaderade min näsa och la sig i min mun, det gick inte att svälja ner. Vi började göra motstånd men möttes bara av hårda slag och brinnande stötar medan vi drogs framåt. Byggnaden var vit och inga täcken på smuts fanns. Monstret som hade kört oss gick en bit framför oss innan han började prata med ett annat monster som räckte över en tjock bunt av något grönt. Sedan dunkade de varandra i ryggen innan det vände sig om började gå åt vårt höll och tillbaka till lastbilen.

Jag mötte hans ögon och hela min kropp bad honom om att ta mig med honom, rädda mig och mina syskon snälla jag ber dig. Och för en sekund stannade han till innan hans ögon sjönk ner till marken och med snabba steg såg jag honom lämna oss bakom sig.

Vi ställdes ännu en gång i små utrymmen och en efter en tog de ut oss, men ingen kom tillbaka. Snart skulle Joaquin hämtas och jag skulle bli lämnad här, helt ensam.

”Joaquin, jag...jag tycker om dig” han kollade mot mig och log innan han svarade att han tyckte om mig med ”nej jag älskar dig som jorden älskar regnet” väste jag desperat medan jag såg hur två monster iklädda två ljusa dräkter kom åt vårt håll för att hämta honom.

Joaquin hade en aning röda kinder när de öppnade dörren sedan kollade han bak mot mig och log brett ”Jag vet”. Jag log tillbaka och såg honom lämna mig bakom sig, ensamheten slukade mig.

Mina öron kunde höra droppande av regn någonstans, det var tyst och sen skvätte det till när vattendroppens sköra kropp slogs mot marken utan barmhärtighet. Det gula gräset jag stod på var gammal och hade en underlig lukt, jag var inte den första som hade stått här och jag var definitivt inte den sista. Fönstren framför och bakom mig var dimmiga som att monstren inte ville att någon skulle kunna titta in, för då hade de sett oss. Lukten och rädsla kunde fortfarande inte lämna min näsa och jag funderade vart de kom ifrån och jag hade nog gripits av panik om det inte vore för Joaquins lukt som hängde tät i luften. Jag log för mig själv, snart skulle ja få se honom igen.

När jag kollade upp igen såg jag de komma gåendes åt mitt håll och jag lät mig villigt gå med dem, jag trippade lätt över golvet mina tankar var helt uppslukade av tankar på honom.

Sedan öppnades dörren och jag undrade om inte jag möttes av månens vrede för det jag såg var något inte ens mina värsta mardrömmar hade kunnat skapa.

Där på den kalla marken låg Joaquins kropp, halsen var slarvigt uppskuren och en tjock röd vätska välde ut i oräkneliga mängder. Hans kropp skakade fortfarande som om han var i smärta och hans kinder såg våta ut av tårar, jag hade aldrig sett honom gråta. Hans ögon kollade vilt runt innan de mötte mina och då såg han nästan lugn ut. Jag skrek ut min förtvivlan och

ryckte mig bort från de som hade tagit allt ifrån mig, jag rusade framåt och kastade mig på knä framför Joaquin och tog hans huvud i mina armar. Han log mot mig och jag strök bort hans tårar, inget monster skulle få se honom gråta...han var för stolt för det.

Jag tror han försökte säga något men det enda som hördes var otäcka gurglande ljud, så jag skakade på huvudet och hyschade honom med ett kärleksfullt leende. Jag sänkte mitt huvud mot honom och viskade "du är äntligen fri." Han kollade upp på mig och lättnad fyllde hans ögon innan han kollade bort och tomhet fyllde hans ögon, han hade återförenats med våra syskon.

Jag slets bort från hans kropp av sträva händer som höll fast mig i ett järngrepp, hårda ord kastades mot mig och jag såg hur Joaquins kropp började lyftas upp från marken och han hängdes upp och ner. Jag var trött, så otroligt trött. De tog och tog från oss, men dessa omätliga varelser verkade aldrig nöja sig. Att något var så själviskt förbluffade mig, de var verkligen monster.

Jag kollade upp och möttes av ett monster som tog självsäkra steg mot mig, hans ljusa dräkt var dränkt i den röda vätskan. I dess högra hand höll han något avlångt som blänkte likt stjärnorna på natthimlen och jag tog instinktivt ett steg tillbaka, men de hade mig i ett stenhårt grepp. Monstret som kom allt närmare hade kalla ögon precis som de andra och denna gången försökte jag inte ens söka efter något medlidande, för det fanns inte i deras känslolösa kroppar.

Objektet sänktes och placerades vid min hals, jag höjde huvudet. Detta kan knappast vara värre än det ni redan gjort mot mig. Skynda dig nu, Joaquin väntar på mig.

Slut.

Köttet på din tallrik är politik. Hur smakar biffen?

TRANÅS 2019

ELI OCH EDVIN

Av Iza Knutsson

Eli var ung, skygg och ville mer än allt annat smälta in i omgivningen för att inte skapa några konflikter.

Han hade en mamma som för det mesta satt och rökte på utegården. Den var omringad av de minst sagt tråkiga gråa betongblock till hus som var hans hem. Elis mamma brydde sig inte så mycket om honom, om man ska vara ärlig.

Han hade inga vänner i sin egen ålder, för han var rädd för att ta kontakt. Han hade ett fritidsintresse, vilket var att ligga i sin säng och drömma sig bort från allt tråkigt.

Eli började se en ny pojke runt omkring betonghusen. Hans namn var Edvin.

Edvin var motsatsen till Eli. Han var lite äldre än Eli. Han var utåtriktad och kunde prata med vem som helst.

Men Edvin blev man inte vän med bara sådär. Han var en svår människa att förstå.

En dag när Eli skulle ut från sin gråa lägenhet för att köpa mjölk, mötte han Edvin i trappuppgången. Eli försökte undvika ögonkontakt.

Edvin märkte det, men sa glatt hej ändå. För han såg att Eli var en ensam natur.

Dagarna gick. Men en dag ringde det på Elis dörr. Eli väntade och hoppades att personen skulle gå. Men det slutade inte ringa.

Så Eli gick med stor tvekan till dörren för att öppna, för det var näst intill aldrig som någon ringde på hos honom.

Eli kikade genom titthålet för att se vem det var innan han öppnade. Han hade nämligen lärt sig att man alltid ska vara extra säker.

Där stod Edvin.

Han ville att Eli skulle hitta på något med honom. Eli var tveksam, men tänkte att Edvin ändå hade tagit sig tid att fråga just honom. Så svarade: "Ja, det kan jag väl", för han hade ju egentligen inget bättre för sig.

Edvin sken upp och tog Elis hand utan att säga vart de skulle. Eli vågade förstås inte ifrågasätta heller.

Edvin ledde Eli upp för alla trapporna i hela huset. Sedan öppnade han takluckan och bad Eli klättra upp. Eli gjorde som han sa. Edvin följde efter upp genom luckan.

Edvin sätter sig och säger: "Sitt här med mig och berätta vad du ser."

Eli sätter sig, kollar runt och säger: "Det finns väl inget att se här?"

"Jo, kolla igen!"

"Okej, jag ser träd och hus som ser ut ungefär som vårat."

"Men det kan väl inte vara allt du ser, haha?" Säger Edvin och knuffar Eli på axeln.

"Jag ser ett stort rött hus med gula knutar, och jag ser och hör fåglar flyga runt omkring oss. Men det vackraste är nog hur solen lägger liksom ett mjukt aprikostäcke över staden och ger mig lugn i kroppen."

Eli blir glad över att Edvin har lärt honom att se det vackra i saker och vänder sig för att säga tack.

Men när han vänder sig om så är Edvin inte kvar.

Kanske har han aldrig funnits.

Men det gör inget längre.

TRANÅS DEN 15 MAJ 2021

Av Iza Knutsson

Jag kommer hem efter en lång termin på musikalskolan i Göteborg, där jag även bor nu för tiden.

Jag går av tåget och ställer mig på den station som jag har stått på och gått förbi så många gånger.

Jag ringde inte efter mina föräldrar för att få skjuts. Jag ville både överraska dem och se om min hemstad har förändrats något under tiden jag har varit borta.

Jag går mot COOP, som står kvar, för att köpa blommor eller choklad till mina föräldrar för att de har varit gifta i snart fyra år. De gifte sig efter att de hade varit tillsammans i trettio år, vilket är riktigt romantiskt.

När jag kommer ut från COOP håller jag en bukett med liljekonvaljer, som är en av min mammas favoritblommor, och en påse med en finare typ av sötlakrits till min pappa.

Jag beger mig hemåt och går samma väg som jag alltid gick när jag skulle gå förbi mitt gymnasium och lämna något eller möta någon vän, för att sedan gå mot Storgatan där alla butiker fanns.

När jag kommer fram till Storgatan kollar jag som ett barn som ska gå över ett övergångsställe: vänster, höger, sedan vänster igen. Många av de gamla butikerna finns kvar men det har tillkommit en bokhandel och ett till apotek, trots att det redan fanns minst tre stycken innan jag flyttade.

När jag står utanför apoteket tänker jag på alla de gånger jag behövde

åka mellan alla apotek i stan för att de aldrig hade min medicin inne. Det slutade alltid med att pappa var tvungen att beställa på Apotea över nätet.

Jag tänker på alla vinterkvällar då träden längs Storgatan är upplysta med ljusslingor. Men nu är de såklart inte det, för det är maj och inte december.

Jag fortsätter framåt mot Holavedsgymnasiet som var min skola under tre år. Där lärde jag mig om livet, både vad gäller utbildning och relationer. Jag går också förbi det gamla gula huset med sin stora knarrande port som används som kulturskola. Jag var med och gjorde mycket inom kulturskolan: jag spelade saxofon (fast det bara var under en eller två terminer), och jag dansade från det jag var sex år till att jag var tretton.

Jag tyckte om dans, musik och teater redan då och kände att jag ville att det skulle vara en stor del av mitt liv. Man kan säga att kulturskolan gjorde så att jag började läsa estetlinjen på gymnasiet. Nu vet jag att jag vill bli musikalartist, men jag hade ett litet snedsprång i högstadiet då jag skulle bli lärare för att mina föräldrar sa att musik och teater inte var något att leva på.

Som tur var så tog jag mod till mig och sa emot och började på den banan och följde drömmen som jag alltid hade haft. Jag är glad nu i efterhand att jag sa emot, för annars hade jag inte kommit dit jag är idag.

Nåja, jag fortsätter förbi brandkåren där jag än en gång kommer att tänka på min barndom.

Jag minns när min morfar jobbade där, och vi en gång fick fira julafton med de brandmän som var tvungna att stanna kvar om det skulle börja brinna. Jag minns hur glad jag var över att få sitta i brandbilen med min jämgamla kusin som är tre veckor äldre än mig. Det fick jag ofta höra från honom. Vi mätte hur långa vi blivit och tävlade i allt möjligt, men om jag vann så sa han bara: ”Det giltas inte ändå för jag är TRE veckor äldre än dig.”

Jag beger mig uppför den långa backen som jag gått oräkneligt många gånger på väg till och från skolan.

När jag nästan är hemma ser jag min älskade balkong på andra våningen. Liksom alla andra vårar och somrar är balkonglådan fylld med vackra små gula, lila eller röda blommor. Det var alltid jag som valde färg.

Jag går uppför den lilla stentrappan som delvis är täckt av en lila roddendronbuske. Den har funnits där så länge jag kan minnas. Jag knackar på den vita dörren som man måste göra, det finns nämligen inte någon ringklocka för den kopplade pappa bort när jag var liten.

Jag hör hur det skäller bakom dörren och jag blir genast glad för att få träffa min hund Thor som jag inte har sett på evigheter.

Jag känner efter om dörren är låst, det är den inte så jag går in och hälsar på Thor som blir överlycklig när han ser att det är jag.

Jag ropar: ”Hallå, jag är hemma” och går in i tv-rummet där mamma sitter och stickar, vilket inte förvånar mig alls. Hon släpper sticket och ställer sig upp och kramar om mig. Jag frågar var pappa är, men precis när jag sagt det känner jag att det luktar mat. Jag går mot köket, men när mamma säger att han är i trädgården vänder jag. Pappa går omkring där och vattnar alla möjliga blommor som han har.

Jag hinner knappt komma uppför den lilla trappan till trädgården innan Thor springer förbi och nästan får mig att ramla.

Jag säger hej till pappa och ber honom följa med mig in till mamma. Vi går in och jag går vidare ut till hallen, medan mamma och pappa stannar i tv-rummet som jag bad dem att göra. När jag kommer tillbaka håller jag presenterna bakom ryggen och säger: ”Välj en hand.” Mamma väljer höger, vilket var liljekonvaljerna som jag stolt sträcker fram till henne. Hon blir jätteglad och säger att det var en perfekt present. För pappa var det ju inte så

svårt. Han valde den vänstra och fick påsen med lakrits, han blev glad och öppnade påsen direkt.

Det hade redan blivit kväll och vi satt vid köksbordet och pratade om allt möjligt. Sedan frågade mamma hur jag hade det i Göteborg med min utbildning. Svaret var att det var intensivt men helt underbart.

TJUGOTALET'S TRANÅS OCH NÅGRA HEN JAG MÖTTE DÄR

Av Hedda Ragnarsson Eriksson

Den 15 maj 2021 kl. 8:30 på morgonen satte jag min fot i Tranås. Inte för första gången, men det var länge sen jag gick i skolan där. Jag gick av Östgotapendeln och andades in den friska morgonluften. Det mesta var sig likt. Jag gick över vägen mot Pressbyrån som låg kvar. Efter ett snabbt köp av kaffe fortsatte jag mot Storgatan. Det var en del människor på stan men ingen rusningstrafik. Alla var antingen i skolan eller på jobbet.

Bageriet i början av backen mot skolan hade gått i konkurs. Fastän kvalitén var på topp så var fikat alltid billigare på Tranan och Wienerbageriet. Det lilla caféet hade nu förvandlats till en frisersalong. För det behövdes ju verkligen en till. Den här ser dock lite modernare ut. Jag kanske kan hitta en snygg hårfärg till min lillebror. Han älskar att färga håret i nya färger men dom flesta salonger har bara standardfärgerna. Inte så regnbågsvänliga så att säga.

Jag går in i butiken och ser en hel vägg fylld av hårfärger i alla kulörer man kan tänka sig. Min blick landar på en mörklila färg som jag tror brorsan skulle älska. Färgburken kommer upp på disken och jag betalar. Kassören frågar om jag vill köpa en inpackning också eftersom jag har så långt hår. Efter att jag sagt att det är till min bror så ger kassören mig en konstig blick. "Har ni slagit vad?" frågar han. Jag förklarar att han gillar att färga håret

och att lila är hans favoritfärg. Kassören ger mig ett ”jaha”, och jag lämnar butiken. Va fan var det om?

Jag fortsätter ner längs backen och går över bron. Änder simmar omkring i vattnet och jag ångrar att jag inte köpte nåt jag kunde mata dem med. Fast då skulle väl jag bli jagad av dem resten av dagen. Efter att jag gått förbi kulturskolan kommer jag till Holaveden. Jag drar en nostalgisk suck. Gymnasiet. Stället där jag gick om tvåan, började röka och träffade min nuvarande sambo. Men jag tog studenten ändå trots att jag bara hade 53% närvaro. Som tur var så var jag inte dum i huvudet och kunde ta igen det mesta hemifrån. Där slapp jag press och människor som vände kappan efter vinden. Jag går över gatan och tar en närmare titt. Japp, allt är sig likt.

Efter jag betraktat skolan färdigt och rökt klart så går jag mot skateparken. Det är där som jag ska möta brorsan. Han skulle ändå dit med en kompis så vi bestämde oss för att slå två flugor i en smäll. Jag ser att dom gamla ramperna är kvar fast med nytt klotter. Det är nästan inga människor där så jag ser min bror på direkten. Jag smyger fram och ger honom ett hästbett i midjan och han skriker till. Han vänder sig om hastigt och förvåningen förvandlas till glädje när han ser mig. Vi kramar om varandra. Fastän han är sex år yngre än mig så är han nästan tjugo centimeter längre. Han presenterar mig för sin kompis och säger: ”Du känner såklart igen Lukas.” Det är inte helt självklart när han nu har långt hår och eyeliner men ansiktsdragen ser ju bekanta ut. Lukas tittar på mig med osäker blick. ”Eller ja, hon heter Luna nu.” Jag sträcker fram handen och säger ”Trevligt att träffas Luna.” Hon hälsar tillbaka med lite mer mod i sig. Jag tar fram påsen med hårfärg och ger den till brorsan. Han tittar i påsen och ger ifrån sig ett överraskat men glatt skrik. Han tar upp burken och visar den stolt för Luna som börjar skratta. ”Vi pratade ju om vilken färg du skulle ha nästa gång”, säger hon. ”Ja, nu vet ni”, svarar jag.

Jag spenderar resten av dagen i skateparken med brorsan och Luna. Fram mot eftermiddagen så säger jag att jag måste hem. Brorsan säger att han kan följa mig till stationen och jag tackar ja. Jag säger hejdå till Luna och sen börjar vi gå. När vi kommer till stationen säger han: ”Tack för att du var så förstående om det här med Luna.” Jag rycker på axlarna: ”Äsch, det var väl inget.” Han stannar upp och vänder sig mot mig. ”Jo, det betyder jättemycket. Hon har precis börjat berätta för folk vem hon är och mötet med dig gav henne mer självförtroende. Jag vet det.” Hans blick möter min och jag ser att han menar allvar. Han sträcker ut armarna och kramar om mig. ”Tack för att du är du”, säger han. Jag kramar honom tillbaka och ler. ”Vem skulle jag annars vara?”

BOMBI BITT I STOCKHOLM

Av Hedda Ragnarsson Eriksson

Min vagg vaggade på Danderyds BB. Min farsa jobbade på SJ. Mina föräldrar var schysta. Jag var en dryg son. Jag var snabb att bli gatubarn. Vid fem års ålder var jag nog med att inte mucka bråk men inte ta nån skit. Ungdomsgården, plattan, Bombi Bitt, Nisse Galilé, graffitimålare Vricklund, Jöns pundare. Det var mina platser och kompisar.

Ungdomsgården var stället där alla träffades fast den var avstängd i nån månad efter olyckan. Det var en kille som hade tagit en överdos och dog på stället. Jag kände honom inte men visste vem det var. Han var alltid en mammas pojke tills hans kompisar började röka på. Det ena ledde till det andra och slutade med att han rökte nåt som han aldrig hört talas om. Nyfikenheten tog över förståndet och hans sista andetag var från en nyrullad Spice.

Vi åt på Burger King nästan varje dag. Bombi Bitt verkade alltid ha pengar och var alltid generös med att bjuda. När vi var mätta fortsatte vi mot Sergels torg där vi satt och kollade på folk som gick förbi. Vi kollade in tjejer och Bombi Bitt var alltid snabb med att fråga efter nummer. Han försökte få ihop mig med nån brud, men jag var alltid för blyg. Han hade mycket bättre självförtroende och det visade han.

På fester var han alltid i centrum. Alla utmaningar som dök upp gick han gärna med på att göra. Bakåtvolver nerför tak, pissa från balkonger, halsa flaskor, spy i mössor. Han har gjort allt. Och fast alla skrattade så hade man stor respekt. Linjen mellan mod och galenskap var tunn. Ingen visste vad han var kapabel till och ingen ville ta reda på det.

Jag var väldigt stolt över att få kalla mig hans vän. Att alltid få vara med på hans upptåg var en dröm för mig. Alla som har varit asfaltbarn vet vad jag pratar om. Känslan att få vara en del av nåt som kändes som att det var större än en själv. Att få stå vid sidan av en legend och höra hans tankar var fantastiskt. Det fanns stunder då han kunde gå för långt. En av de stunderna vill jag berätta om nu.

Det var en vanlig augustikväll. Staden lyste och det var ljummet i luften. Vi satt på plattan och pratade om livet med varsin cigarett i hand. Vi såg på narkomanerna som gick omkring eller satt helt borta i nåt hörn. Jöns pundare kom fram till oss och bad att få prata med Bombi Bitt. Jag satt kvar och väntade. Efter en stund kom han tillbaka. ”Vi ska dra till Söder och lämna det här”, sa han och visade ett paket. Jag släckte ciggen och följde med. Det var ingen idé att säga emot.

Vi gick till T-centralen och väntade på nästa tåg som skulle komma om 10 minuter. Vricklund stod vid en vägg och kladdade. Fast han inte var seriös så hade han talang. Men det ville han aldrig erkänna. Folk sa att han hade sökt till en konstskola men aldrig kom in. Så han spraymålar världen med sin konst som ingen vill se. Tåget kommer in till perrongen och jag slänger en sista blick mot honom. Han ser mig och ger mig en nick. Jag nickar tillbaka och går på.

På tåget är det hyfsat lugnt. Vi sitter tysta i vagnen och väntar på hållplatsen. Till slut tar jag mod till mig och frågar vart vi ska. Bombi Bitt säger ”Mariatorget” och klappar på paketet. ”Men vad är det i paketet?” undrar jag. ”Kobra”, svarar han. Kobra? Vad menar han med det? Efter en stunds tänkande tar jag upp mobilen för att kolla. Kobra. Den nya drogen som har nått förorten och småstäderna. Denna farliga drog som sägs ha samma effekt som cannabis är mycket farligare än så. Berusningseffekten går i vågor och kan vara flera dagar. Det har rapporterats om hallucinationer, panikattacker,

våldsamt beteende och även död. Jag tittar upp mot Bombi Bitt. Han kan väl inte mena allvar?

När vi kommit fram till Mariatorget stannar jag honom. ”Vem är det som ska få paketet?” ”Nisse Galilé”, säger han. Nisse, som just har fyllt sexton år. Har är lika gammal som killen som rökte Spice för ett tag sen. Jag känner att jag måste sätta stopp för det här. ”Vi kan inte göra det här, Bombi Bitt. Han är för ung, det känns inte rätt.” ”En deal är en deal, Eli. Jag kan inte fega ur nu.” ”Du fattar väl att han inte har en aning om vad han har köpt. För fan Bombi Bitt, du är bättre än såhär.”

Han tittar ner på paketet och tänker. Efter en stunds tänkande börjar han gå igen. Vi kommer fram till en fontän och han slänger i paketet. Jag står i chock och tittar på. Han lyssnade faktiskt på mig. ”Du har rätt”, säger han sen. ”Men vi måste ge dem nånting.” Vi sätter oss vid fontänen och funderar.

”Jag har en idé”, säger jag till slut och pekar mot en Seven-Eleven. Bombi Bitt tittar konstigt på mig men följer med ändå. När vi kommer fram ber jag om en näve oregano. Kassörskan som troligtvis är sommarjobbare fyller en liten påse. Hon säger att jag inte behöver betala eftersom dom inte säljer det egentligen. Jag tackar så mycket och vi går ut. ”Nu behöver jag cigg”, säger jag. ”Vadå? Ska vi röka nu?” frågar han. ”Nej för fan, vi ska lägga ciggens innehåll i påsen” svarar jag. Bombi Bitt som förstår vad jag tänker tar fram sitt ciggpaket och tar ut några. När vi är tömt dem på tobak och klara skakar jag om påsen. Jag håller stolt upp den och säger: ”En påse Kobra var det här.” Bombi Bitt tittar ner i påsen och sen upp på mig. ”Eli, du är ett geni.”

Sedan vi lämnat paketet till Nisse som ovetande tackade för leveransen begav vi oss tillbaka igen. Vi gick på tunnelbanan och satte oss på samma platser som innan. Bombi Bitt bryter tystnaden efter ett tag. ”Bra att du sa ifrån, det är inte alla som vågar det.” Jag tittar upp och möter hans blick. ”Du

är en riktig kompis”, lägger han till. Jag ler och lutar mig tillbaka i sätet. Dagen efter stod det i tidningen att duvorna vid fontänen på Mariatorget hade börjat bete sig underligt. Dom hade börjat attackera människor som gått förbi och hade setts flyga upp och ner. Man skulle helst undvika platsen tills experterna utrett vad som hänt.

